

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Декан педагогічного факультету
Олефіренко Т.О.

« 1 » вересня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
обов'язкової навчальної дисципліни

ПЕДАГОГІКА

спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
освітнього ступеня бакалавр
галузі знань 01 Освіта /Педагогіка
освітньо-професійної програми «Педагогіка дозвілля»

Шифр за навчальним планом ПП 1.01

Київ 2021

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми Педагогіка затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова «__26__» червня 2018 року, протокол № 14.

Розробники програми: Кушнірук С.А. - доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки

« 1 » вересня 2021 року, протокол № 14

Завідувач кафедри

(підпис)

проф. Дем'яненко Н.М.
(прізвище, ініціали)

I. Опис навчальної дисципліни

Загальна характеристика дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни	Методи навчання та форми контролю	
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Кількість кредитів: 6	Методи навчання: За джерелом інформації: Словесні: лекція, семінари, пояснення, розповідь, бесіда. Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація	
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки	Загальна кількість годин - 180		
Освітній рівень бакалавр	Денна		Заочна
	Лекції		
	46		6
Обв'язкова	Практичні (семінарські) заняття:		
	22	8	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1-й, 2-й	Самостійна робота		
	112	166	
Семестр: II, III	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:1/2		
	68/112	14/166	
Тижневе навантаження (год): - аудиторне: 3 - самостійна робота:2		Форма підсумкового контролю: екзамен	

Предмет вивчення навчальної дисципліни - теоретичні і методичні основи організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна тісно пов'язана з вивченням курсів «Вступ до спеціальності», «Історія педагогіки», «Педагогічна деонтологія», «Філософія», «Загальна психологія», «Конфліктологія», «Освітній менеджмент», «Освітня політика», «Теорія культурно-освітньої дозвіллевої діяльності», «Основи мистецької педагогіки», «Педагогічна інноватика», «Педагогічна творчість», «Методологія і методи науково-педагогічних досліджень» та методикою викладання фахових дисциплін.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка» є: забезпечення теоретичної і практичної підготовки студентів до виконання функціональних обов'язків вчителя, вихователя, викладача в закладах освіти України; розвиток педагогічних здібностей студентів; виховання професійно значущих якостей педагога.

Завдання курсу:

- формування системи теоретичних знань та практичних умінь, необхідних для

- виконання функціональних обов'язків вчителя, викладача, педагога;
- розкрити сутність основних теоретичних понять, закономірностей та принципів навчання і виховання;
- забезпечити практичне оволодіння методами та технологіями навчання і виховання;
- формування основ педагогічного мислення, здатності осмислювати і
- аналізувати педагогічну дійсність;
- формування готовності до педагогічної праці на гностичному,
- комунікативному, операційному рівнях;
- формування відповідального, творчого ставлення до педагогічної діяльності;
- формування свідомого ставлення до сутності та соціального значення
- педагогічної діяльності;
- моделювання та розв'язування педагогічних ситуацій;
- формування творчої всебічно розвиненої особистості студента – майбутнього педагога

Основні програмні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1	ПРН 1. Володіти основними знаннями і поняттями з педагогіки, історії педагогіки, психології, основ науково-педагогічних досліджень, теорії і методики культурно-дозвіллевої діяльності та рекреації	ЗК1. Здатність усвідомлювати проблемне поле педагогіки, психології та філософії освіти
2		ЗК4. Володіння культурою мислення, здатність до сприйняття, узагальнення, аналізу інформації, постановки мети діяльності й вибору шляхів її досягнення.
3	ПРН5. Уміти застосовувати інноваційні методи та креативні освітні технології в процесі проведення комплексних масово-розважальних заходів з урахуванням різновікового підходу.	ЗК5. Здатність генерувати і поширювати нові ідеї, управляти анімаційно-рекреаційними проектами на високому рівні педагогічної майстерності й педагогічної творчості.
4	ПРН3. Уміти конструктивно розв'язувати професійні, проблемні задачі, здійснювати суб'єкт-суб'єктну, педагогічно доцільну, партнерську взаємодію на основі загальнолюдських цінностей, етики і моралі.	ФК3. Здатність аналізувати задачі професійної діяльності, непередбачувані проблемні ситуації та ефективно вирішувати їх.

5.		ФК4. Здатність до саморозвитку на основі рефлексії результатів професійної діяльності
6.	ПРН 8. Уміти оцінювати власні професійні здобутки та визначати перспективи особистого професійного розвитку. ПРН 8. Уміти оцінювати власні професійні здобутки та визначати перспективи особистого професійного розвитку.	ФК5. Здатність використовувати основи теорії та методології освіти, педагогіки, педагогіки дозвілля у професійній діяльності.
7.		ФК10. Здатність організовувати спільну діяльність та міжособистісну взаємодію суб'єктів освітнього процесу широкого вікового спектру.

III. Тематичний план освітнього компоненту

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 6 кредитів ЄКТС 180 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна форма навчання)				
		Аудиторні	Лекції	семінарські	практичні	СРС	Аудиторні	Лекції	семінарські	практичні	СРС
1.	Модуль 1. Загальні основи педагогіки										
1.1	Тема 1.1. Педагогіка в системі загальних наукових знань.	2	2			4	1	1			6
1.2	Тема 1.2. Методологія і методи науково-педагогічних досліджень	2		2		4	1		1		6
1.3	Тема 1.3. Розвиток, виховання і соціалізація особистості	2	2			4	1	1			6
1.4	Тема 1.4. Педагогічна діяльність і особистість учителя. Місце і роль учителя в житті суспільства.	2	2			4	1		1		6
1.5	Тема 1.5. Система підготовки учителя у закладі вищої освіти	2		2		4					6
	<i>Усього за 1 модуль</i>	<i>10</i>	<i>6</i>	<i>4</i>		<i>20</i>	<i>4</i>	<i>2</i>	<i>2</i>		<i>30</i>
2.	Модуль 2. Теоретичні основи процесу навчання										

2.1	Тема 2.1. Дидактика як теорія освіти і навчання. Процес навчання, його теоретико-методологічні основи.	2	2	2		2	1	1		6
2.2	Тема 2.2. Закономірності і принципи навчання	1	1			2				6
2.3	Тема 2.3. Види і сучасні концепції навчання, їх характеристика	1	1			5				6
2.4	Тема 2.4. Зміст освіти в сучасній школі	2	2			5				6
2.5	Тема 2.5. Методи і засоби навчання	4	2	2		5	1	1		6
2.6	Тема 2.6. Організаційні форми навчання. Урок як основна форма організації навчання	3	2	1		5	2		2	6
2.7	Тема 2.7. Інші (крім уроку) форми організації навчання в школі.	3	2	1		5	2		2	6
2.8	Тема 2.8. Технології навчання	2	2			5				6
2.9	Тема 2.9. Педагогічний контроль та оцінка якості освіти.	2	2			5				6
	<i>Усього за 2 модуль</i>	22	16	6		39	6	2	4	54
Модуль 3. Теорія виховання										
3.1.	Тема 3.1. Виховання як педагогічний процес індивідуального становлення особистості. Провідні виховні парадигми.	2	2			4	1	1		6
3.2.	Тема 3.2. Закономірності і принципи виховання	2	2			2				6
3.3	Тема 3.3. Методи управління вихованням. Методи і форми культурно-дозвілевої діяльності	4	2	2		4	2		2	6
3.4	Тема 3.4. Діяльність як основа виховання особистості	1	1			4				6
3.5	Тема 3.5. Самовиховання і перевиховання особистості	1	1			2				6
3.6	Тема 3.6. Педагогічні засади виховання громадянськості особистості в сучасних умовах українського державотворення	4	2	2		4				6
3.7	Тема 3.7. Формування базової культури особистості	4	2	2		4	1	1		6
3.8	Тема 3.8. Особистість у системі колективних відносин	2	2			4	2		2	6
3.9	Тема 3.9. Попередження та подолання конфліктів	2	2			4				6
3.10	Тема 3.10. Основи сімейного та родинного виховання. Теоретичні засади організації	2		2		4				6

	сімейного дозвілля									
3.11	Тема 3.11. Підготовка учнівської молоді до сімейного життя	2	2			2				6
3.12	Тема 3.12. Класний організатор і виховання особистості	4	2	2		4				6
3.13	Тема 3.13. Діагностика особистої вихованості школяра	2	2			4				6
	<i>Усього за 3 модуль</i>	32	22	10		46	6	2	4	74
Модуль IV. Школознавство										
4.1	Тема 4.1. Сутність і основні принципи управління педагогічними системами	2	1	1		4				4
4.2	Тема 4.2. Інноваційні процеси в освіті. Підвищення кваліфікації учителів	2	1	1		3				4
	<i>Усього за 4 модуль</i>	4	2	2		7				8
	Разом:	68	46	22		112	14	6	8	166

IV. Зміст навчальної дисципліни

№ з/п	3.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	в т.ч. лекцій
1.	Модуль I. Загальні основи педагогіки	46	6
1.1.	Тема 1. Педагогіка в системі загальних наукових знань. <i>Зміст теми:</i> Предмет, об'єкт і функції педагогіки; основні категорії педагогіки; педагогічний процес як цілісність; педагогічна діяльність, своєрідність об'єкта педагогічної діяльності. Педагогіка як соціальна наука. Теоретична та технологічна функції педагогіки. Тенденції до диференціації та інтеграції педагогічних знань. Система педагогічних наук, зв'язок педагогіки з іншими науками. <i>Рекомендовані інформаційні джерела 1, 15, 16, 23, 27, 30, 32, 44</i>	2	2
1.2.	Тема 3. Розвиток, виховання і соціалізація особистості <i>Зміст теми:</i> Процес розвитку особистості, його рушійні сили і закономірності; спадковість, середовище і виховання у розвитку і формуванні особистості; сутність соціалізації і її етапи; роль навчання у розвитку особистості; діяльність і спілкування у розвитку особистості; фактори соціалізації і формування	2	2

1.3.	<p>особистості; дитина як суб'єкт і об'єкт виховання; вікові етапи у розвитку особистості школяра; індивідуальні відмінності; діагностика розвитку. Природне і соціальне в розвитку особистості. Педагогічна антропологія як основа цілісного підходу до виховання. Поняття «індивід», «особистість», «людина», «індивідуальність». Рушійні сили і закономірності розвитку</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1, 15, 16, 23, 27, 30, 32, 44</i></p> <p>Тема 4. Педагогічна діяльність і особистість учителя. Місце і роль учителя в житті суспільства. <i>Зміст теми:</i> Соціальні функції вчителя; педагогічна майстерність, шляхи оволодіння нею; педагогічне спілкування; педагогічна етика та педагогічний такт учителя; психологічна структура діяльності вчителя; творчий характер педагогічної діяльності; джерела педагогічної творчості. Поняття «педагогічний вплив» і «педагогічна взаємодія». Стили педагогічного спілкування і взаємодії. Умови налагодження педагогічно доцільних відносин. Взаємоз'язок педагогічної науки і педагогічної практики. Загальна характеристика етапів конструювання та організації педагогічного процесу: педагогічний моніторинг, проектувальна, організаторська і прогностична діяльність.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1, 3,4,5, 15, 16, 23, 27, 30, 32, 44</i></p>	4	2
2.	Модуль 2. Теоретичні основи процесу навчання	22	16
2.1.	<p>Тема 1. Дидактика як теорія освіти і навчання. Процес навчання, його теоретико-методологічні основи. <i>Зміст теми:</i> Дидактика: її об'єкт, предмет і функції; основні категорії дидактики; основні віхи становлення дидактики. Процес навчання як цілісна система; двобічний характер процесу навчання; гносеологічні основи процесу навчання; структурні елементи процесу навчання: мета, завдання, зміст, методи, засоби, форми організації навчання, результати навчання. Структура діяльності вчителя в навчальному процесі; учіння як система пізнавальних дій, спрямованих на вирішення завдань навчання; структура процесу засвоєння; різні підходи до навчання, їхні переваги і недоліки.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1,15,27,28, 29, 31,32, 35, 41, 44, 47</i></p>	2	2

2.2.	<p>Тема 2. Закономірності і принципи навчання</p> <p><i>Зміст теми:</i> Закони і закономірності процесу навчання; принципи педагогічної діяльності як прояви дії об'єктивних законів і закономірностей педагогічного процесу; характеристика принципів педагогічної діяльності, шляхів їх реалізації та вимог до реалізації принципів навчання. Принципи і правила навчання, їх співвідношення.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1,15,27,28, 29, 31,32, 35, 41, 44, 47</i></p>	1	1
2.3.	<p>Тема 3. Види і сучасні концепції навчання, їх характеристика</p> <p><i>Зміст теми:</i> Характеристика пояснювально-ілюстративного навчання; його можливості і обмеження. Сутність проблемно-пошукового навчання; організація діяльності учня і вирішення навчальної проблеми. Особливості взаємодії учителів та учнів при програмованому навчанні; нові тенденції у програмованому навчанні. Сучасні концепції навчання: концепція П.Я.Гальперіна та Н.Ф.Талізінної. Концепції Занкова Л.В., Давидова В.В., Ельконіна Д.Б. Нові педагогічні технології.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1,15,27,28, 29, 31,32, 35, 41, 44, 47</i></p>	1	1
2.4.	<p>Тема 4. Зміст освіти в сучасній школі</p> <p><i>Зміст теми:</i> Поняття про зміст освіти; найсуттєвіші фактори, що впливають на зміст освіти в період соціально-економічних перетворень; тенденції до гуманізації і гуманітаризації освіти; наукові основи визначення змісту освіти; компоненти змісту освіти (базовий та елективний); критерії відбору змісту освіти; вимоги до відбору змісту освіти в школі; державні нормативні документи, що відображають зміст освіти в школі. Характеристика навчальних планів і програм шкіл різних типів. Проблема диференціації навчання і тенденції до забезпечення єдиного освітнього стандарту; обов'язкові і факультативні навчальні дисципліни; включення до навчальних планів нових предметів.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1,15,27,28, 29,</i></p>	2	2

2.5.	<p><i>31,32, 35, 41, 44, 47</i></p> <p>Тема 5. Методи і засоби навчання <i>Зміст теми:</i> Методи і прийоми навчання як дидактична категорія; специфічні ознаки методів навчання; структура і функції методів навчання, їх орієнтація на нове дидактичне завдання – забезпечити оволодіння учнями ідеями та вміннями творчої діяльності; багатоманітності методів навчання. Різні підходи до класифікації методів навчання у сучасній дидактиці. Класифікації методів навчання: на основі зовнішніх форм їх прояву; на основі внутрішнього логічного шляху засвоєння знань учнями; на основі рівня пізнавальної самостійності і активності учнів; бінарна класифікація методів навчання. Загальна стратегія вибору методів і прийомів навчання.</p> <p>Поняття і функції дидактичних засобів; типологія і характеристика дидактичних засобів, їх роль в оптимізації та інтенсифікації навчального процесу; роль і функції візуальних, аудіальних, аудіо-візуальних засобів та засобів; Організаційно-педагогічні умови ефективного використання дидактичних засобів; проблеми комп'ютеризації навчання.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1,15,27,28, 29, 31,32, 35, 41, 44, 47</i></p>	4	2
2.6.	<p>Тема 6. Організаційні форми навчання. Урок як основна форма організації навчання <i>Зміст теми</i></p> <p>Поняття про форми організації навчання; історичні відомості про розвиток організаційних форм навчання: класно-урочної і кабінетної системи навчання; мангеймської системи; експериментальної школи Д.Дьюї; методу проєктів Х.Кілпатріка; Дальтон-плану; методу центрів за інтересами О.Декролла; плану Трампа. Вимоги до сучасного уроку в школі. Типологія і структура уроків. Планування уроку (тематичне і поурочне). Шляхи підвищення ефективності уроку. Форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів на сучасному уроці – індивідуальна, групова, фронтальна, їх поєднання; взаємонавчання; самостійна робота учнів на уроці; нестандартний урок.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1,15,27,28, 29,</i></p>	3	2

2.7.	<p><i>31,32, 35, 41, 44, 47</i></p> <p>Тема 7. Інші (крім уроку) форми організації навчання в школі. <i>Зміст теми:</i> Багатоманітність форм організації навчання; використання різноманітних форм навчальної роботи в залежності від цілей навчання і вікових особливостей дітей; особливості проведення лекційних і семінарських занять, ділових ігор, практикумів, тренінгів в старших класах; екскурсії, їхні види, методика проведення. Особливості організації і проведення спеціальних курсів, факультативних занять; позаурочні і позашкільні форми навчальної роботи (предметні гуртки, наукові товариства тощо).</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1,15,27,28, 29, 31,32, 35, 41, 44, 47</i></p>	3	2
2.8.	<p>Тема 8. Технології навчання <i>Зміст теми:</i> Технологія, види технологій та їх основні ознаки; етапи становлення нової педагогічної технології та рівні її функціонування; структурні елементи технології навчання; системні складові педагогічної технології (технологічний процес, технологічна схема, технологічна карта); критерії оцінювання педагогічної технології; види освітніх технологій; технології навчання, виховання та управління; класифікація педагогічних технологій (алгоритмічні, програмованого навчання, інноваційні, ігрові, особистісно орієнтованого уроку (С. Подмазін), інтерактивного навчання, особистісно орієнтованого навчання (І. Якиманська)).</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1,2, 15,27,28, 29, 31,32, 35, 41, 44, 47</i></p>	2	2
2.9.	<p>Тема 9. Педагогічний контроль та оцінка якості освіти. <i>Зміст теми:</i> Діагностика і діагностування навчальної діяльності учнів як складова частина цілісного педагогічного процесу; сутність і функції контролю та оцінки навчальних досягнень; об'єкти контролю та оцінки; психолого-педагогічні вимоги до контролю та оцінки шкільних досягнень; правила обліку успішності; критерії оцінки роботи вчителя і учнів; сутність самоконтролю і механізм його формування; самооцінка та її роль у мотивації навчальної діяльності.</p>	2	2

	<i>Рекомендовані інформаційні джерела 1,15,27,28, 29, 31,32, 35, 41, 44, 47</i>		
3.	<u>Модуль III. Теорія виховання</u>	32	22
3.1.	<p>Тема 1. Виховання як педагогічний процес індивідуального становлення особистості. Провідні виховні парадигми</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>Виховний процес як потік впливів і результатів виховних ставлень, у які включається особистість; виховний вплив (взаємовплив) у вихованні особистості і його параметри: інтенсивність і складність; соціально-обумовлені якості особистості як об'єкта виховання; рушійні сили процесу виховання; особливості виховного процесу в школі; сучасні підходи до виховання.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1,6, 7, 10, 15, 16, 23, 27, 30, 32, 44</i></p>	2	2
3.2.	<p>Тема 2. Закономірності і принципи виховання</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>Діалектика виховного процесу: його основні закономірності: трансформація зовнішніх впливів у внутрішні установки особистості; поєднання словесного впливу і активної діяльності самої особистості; одночасний вплив у вихованні на інтелектуальну, волюву і емоційну сфери особистості. Найважливіші принципи процесу виховання: принцип цілеспрямованості, принцип гуманізму, принцип поєднання вимогливості і поваги до особистості, принцип опори у вихованні на позитивні якості особистості; принцип поєднання колективного і індивідуального у вихованні; принцип індивідуального підходу у вихованні, принцип активності і самодіяльності вихованця; принцип виховання у процесі суспільно ціннісної діяльності.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1,6, 7, 10, 15, 16, 23, 27, 30, 32, 44</i></p>	2	2
3.3.	<p>Тема 3.3. Методи управління вихованням. Методи і форми культурно-дозвілевої діяльності</p>	4	2

	<p><i>Зміст теми</i></p> <p>Поняття “методу”, “прийому” і “засобу” виховання; сутність і основні підходи до класифікації методів виховання; особистісно орієнтована класифікація методів виховання; загальна характеристика означених методів виховання (формування свідомості, формування досвіду поведінки, стимулювання); особистісна орієнтованість методів виховання у сучасній школі; оптимальний підхід до вибору методів виховання у практиці роботи педагога.</p> <p>Форма як вираженням змісту культурно-освітньої дозвіллевої діяльності. Індивідуальні та групові форми культурно-освітньої дозвіллевої діяльності. Масові форми культурно-освітньої дозвіллевої діяльності.</p> <p>Форми колективної й індивідуальної культурно-освітньої дозвіллевої діяльності: відвідування музеїв, театрів, виставок, читання літератури, перегляд науково-популярних і художньо-історичних кінофільмів тощо.</p> <p>Форми любительської і суспільної культурно-освітньої дозвіллевої діяльності: самостійні або спеціально організовані заняття та захоплення (хобі): поезія, живопис, туризм, комп’ютерні клуби, колекціонування тощо.</p> <p>Методи культурно-освітньої дозвіллевої діяльності. Характеристика методів культурно-освітньої дозвіллевої діяльності: навчальні і сюжетні ігри, ігрові ситуації, настільні ігри, імпровізації, моделювання тощо.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1, 6, 7, 10, 14, 15, 16, 23, 27, 30, 32, 44</i></p>		
3.4.	<p>Тема 3.4. Діяльність як основа виховання особистості</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>Формування особистості в діяльності як закономірність виховного процесу; основні види діяльності школярів - гра, учіння, різноманітні види праці; спілкування як провідний вид діяльності; вимоги до діяльності у виховному контексті: мотивація діяльності, характеристика взаємин суб’єкта в діяльності, самоактивність і самоорганізація виховання у процесі діяльності; виховні можливості навчальної діяльності; різноманітні системи виховання.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1, 6, 7, 10, 15, 16, 23, 27, 30, 32, 44</i></p>	1	1

3.5.	<p>Тема 3.5. Самовиховання і перевиховання особистості <i>Зміст теми</i> Психолого-педагогічна сутність самовиховання, його структура (самопізнання, самосвідомість, самоконтроль); зміст самовиховання та його педагогічні функції; форми і методи самовиховання особистості; педагогічне керівництво самовиховання у школі і сім'ї. Перевиховання як педагогічний процес і його зміст; попередження правопорушень серед учнів; сутність державного права, його відображення в Конституції; функції права в житті суспільства: виховна, охоронна. Структура правової свідомості: правова освіченість, правові і політичні почуття, правове мислення; зміст правової культури особистості; мета і зміст правового виховання школярів різних вікових груп.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1,6, 7, 10, 15, 16, 23, 27, 30, 32, 44</i></p>	1	1
3.6.	<p>Тема 3.6. Педагогічні засади виховання громадянськості особистості в сучасних умовах українського державотворення <i>Зміст теми</i> Громадянськість особистості як усвідомлення нею певних прав, свобод і обов'язків стосовно держави і суспільного ладу; виховання громадянськості в навчальній діяльності через розкриття суті моральної культури; слово, вчинок, особистісний приклад і колективна діяльність у вихованні громадянськості.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1,6, 7, 10, 14, 15, 16, 20, 21, 23, 27, 30, 32, 44</i></p>	4	2
3.7.	<p>Тема 3.7. Формування базової культури особистості <i>Зміст теми</i> Базова культура особистості, розумове виховання, науковий світогляд, громадянське виховання, моральна культура особистості; етика, моральні цінності, моральна зрілість; екологічне виховання, антиалкогольне, антинікотинове, антинаркотичне виховання; статеве виховання; шкільна дисципліна, відповідальність, правове виховання; трудове виховання, загальнотрудова, загальновиробнича, загальнотехнічна підготовка; профорієнтаційна робота, професійна</p>	4	2

	<p>інформація, професійна діагностика, професійний вибір, професійна адаптація; економічне виховання, духовність, державний стандарт економічної освіти; естетичне виховання, естетична культура; фізичне виховання.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p>		
3.8.	<p>Тема 3.8. Особистість у системі колективних відносин <i>Зміст теми</i> Колектив, динаміка та етапи розвитку колективу А. Макаренко, Л. Новікової, О. Лутошкіна; спілкування у колективі, взаємодія особистості й колективу; згуртованість, колективістське самовизначення, колективістська ідентифікація, міжособистісні стосунки; рівні формування колективу; стадії групоутворення Г. Стенфорда, А. Роарка; класифікації колективів (первинний, загальношкільний, тимчасовий, виробничий, сімейний тощо); дитяче самоврядування, функції учнівського колективу, органи самоврядування і зміст їхньої діяльності; фази розвитку дитячого колективу А. Петровського; педагогічні умови ефективності взаємодії особистості та дитячого колективу.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1, 6, 7, 10, 15, 16, 23, 27, 30, 32, 44</i></p>	2	2
3.9.	<p>Тема 3.9. Попередження та подолання конфліктів <i>Зміст теми</i> Основні поняття педагогічної конфліктології: конфліктна ситуація, об'єкт конфлікту, суб'єкти конфлікту, інцидент, конфлікт; динаміка конфлікту; типологія конфліктних ситуацій; стилі поведінки в конфліктних ситуаціях; технологія керування конфліктними ситуаціями.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1, 6, 7, 10, 15, 16, 23, 27, 30, 32, 44</i></p>	2	2
3.11	<p>Тема 3.11. Основи сімейного та родинного виховання. Теоретичні засади організації сімейного дозвілля <i>Зміст теми</i> Сім'я, родина, рід, родовід, сімейне виховання; класифікація сімей; функції сім'ї (матеріально-економічна, комунікативна функції, рекреативна,</p>	2	2

	<p>житлово–побутова, репродуктивна (демографічна), виховна, релактивна); міжнародні та нормативні документи, що регулюють правові стосунки між батьками й дітьми; типологія сімей (за рівнем матеріальної забезпеченості, за професійною приналежністю, освітнім рівнем, віком, ставленням до релігії, структурою, за кількістю дітей у сім'ї, за однорідністю соціального складу, за тривалістю подружнього життя, типом керівництва, типом юридичних взаємостосунків); соціальна робота з сім'єю; мета, завдання, форми та методи спільної діяльності школи і сім'ї.</p> <p>Організація сімейних свят.</p> <p>Соціально-культурні умови організації рекреаційного дозвілля сім'ї у тематичних парках.</p> <p>Організація літнього сімейного відпочинку</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1,6, 7, 10, 15, 16, 23, 27, 30, 32, 44</i></p>		
3.12	<p>Тема 3.12. Класний організатор і виховання особистості</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>Класний керівник, обов'язки та функції класного керівника; план роботи класного керівника (В. Болдирев, Н. Шуркова та ін.), технологія планування роботи класного керівника; недільний план класного керівника; організація колективної творчої справи (І. Іванов); стиль керівництва класом (авторитарний, демократичний, потураючий).</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1,6, 7, 10, 15, 16, 23, 27, 30, 32, 44</i></p>	2	2
3.13	<p>Тема 3.13. Діагностика особистої вихованості школяра</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>Діагностика особистої вихованості учня, педагогічна діагностика, типи діагностики діяльності сучасного вчителя–вихователя, об'єкти діагностики; діагностика дитячого колективу, виховного процесу, самодіагностика; методи та методика діагностування вихованості особистості школяра, шляхи їх організаційно–практичної реалізації; критерії рівня вихованості, їх психолого–педагогічні основи і механізми; технологія визначення рівнів вихованості школяра (їх реальний стан і прогнозування); шляхи підвищення ефективності вихованості школяра.</p>	4	2

	<i>Рекомендовані інформаційні джерела 1,6, 7, 10, 15, 16, 23, 27, 30, 32, 44</i>		
4.	Модуль IV. Школознавство	4	2
4.1	<p>Тема 4.1. Сутність і основні принципи управління педагогічними системами</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>Поняття «педагогічна система», педагогічний менеджмент, функції педагогічного менеджменту, органи управління освітою: їх функція та структура, органи громадського самоуправління, моніторинг педагогічних систем, показники якості освітніх послуг, внутрішкільне управління, функції внутрішкільного управління, планування й облік роботи. Організація і здійснення внутрішкільного контролю. Прийняття рішень. Критерії оцінювання управлінської діяльності. Школа, сім'я, громадськість в управлінні педагогічною системою. Школа як основна ланка у взаємодії соціальних інститутів. Завдання, зміст і методика педагогічного керівництва вихованням дітей у сім'ї. Пропаганда і поширення педагогічних знань серед батьків. Дитячі та юнацькі організації, громадські об'єднання у педагогічній системі управління. Правові основи та умови ефективності взаємодії соціальних інститутів в управлінні педагогічною системою.</p> <p>Загальні принципи управління педагогічними системами (демократизація і гуманізація, систематичність і цілісність, раціональне поєднання централізації і демократизації, об'єктивність і повнота інформації в управлінні педагогічними системами); школа як педагогічна система і об'єкт наукового управління.</p> <p>Якість вищої освіти, управління якістю вищої освіти; умови, що впливають на якість педагогічної освіти; чинники (фактори), що негативно впливають на якість освітніх послуг; показник (ознака) якості освітнього процесу; якість педагогічної підготовки майбутніх учителів; фактори контролю якості професійної освіти; критерії концепції якості професійної підготовки; дослідницькі вміння, суб'єктивні умови, що гальмують формування дослідницьких умінь майбутніх педагогів; науково–дослідна робота студентів у ВНЗ, завдання та види</p>	2	1

4.2.	<p>науково–дослідної роботи студентів; етапи науково–дослідної діяльності студентів; види і форми студентських наукових робіт.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1, 3, 10, 15, 16, 23, 27, 30, 32, 36, 44, 46</i></p> <p>Тема 4.2. Інноваційні процеси в освіті. Підвищення кваліфікації учителів</p> <p><i>Зміст теми</i></p> <p>Поняття інновації в освіті, критерії педагогічної інновації; передовий досвід і впровадження досягнень педагогічної науки; методична робота як фактор підвищення педагогічної культури; педагогічна самоосвіта учителя; атестація педагогічних кадрів.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела 1, 3, 10, 15, 16, 23, 27, 30, 32, 36, 44, 46</i></p>	2	1
------	--	---	---

4.2. Плани семінарських занять

Модуль 1. Загальні основи педагогіки Семінарське заняття 1 Методологія і методи науково-педагогічних досліджень

План

1. Означте поняття «методологія» педагогіки.
2. Розкрийте зміст поняття «дослідження в галузі педагогіки».
3. Охарактеризуйте систему методів науково-педагогічних досліджень та їх використання.
4. Назвіть основні методи науково-педагогічних дослідження.
5. Назвіть і охарактеризуйте об'єкт і предмет педагогічного дослідження, вкажіть головну мету.

Рекомендована література:

1. Аймедов К.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник / К.В. Аймедов, В.В. Бабієнко, В.А. Бабієнко, В.В. Сторож. — К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. — 352 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка. Підручник. – К., «Ліра-К», 2016. – 607 с.
3. Крившенко Л. П., Вайндорф-Сысоева М. Е. Педагогика : учебник для бакалавров. – М., 2015. – 488.
4. Кушнірук С.А. Педагогіка. Курс лекцій.: Навч. посібник. К.: НПУ, 2011. 472 с.
5. Кушнірук, С.А. Методи дослідження поняттєво-термінологічної системи вітчизняної дидактики. Topical issues of education: Collective monograph. Lisbon, Portugal: Pegasus Publishing. 2018. С. 36-52.
6. Кушнірук С.А. Робочий зошит з педагогіки: навч. зошит для студ. педуніверситетів. К.: НПУ, 2012. 118 с.

7. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник / О.Г. Кучерявий. -К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. –440 с.
8. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 667 с.
9. Марушкевич А.А. Основи педагогіки: Навчальний посібник. – К., ВПЦ «Київський університет», 2007. – 123 с.
10. Фіцула М.М. Педагогіка. Посібник. – К., «Академія», 2002. – 530 с.

Семінарське заняття 2

Система підготовки учителя у вищому педагогічному закладі Історія та сучасність університету імені М.П.Драгоманова. М.П.Драгоманова– історик та науковець

План

1. Особливості формування мотиваційної сфери особистості.
2. ЗВО – особливості структурування.
3. Навчальний план ЗВО. Стандарти вищої освіти.
4. Структура педагогічної освіти.
5. Самовиховання вчителя – основна складова професійної компетентності педагога.
5. Шляхи підвищення професійної самоосвіти майбутніх учителів.
6. Загальноосвітові та національні тенденції розвитку педагогічної освіти.
7. Історія та сучасність університету імені М.П.Драгоманова
8. Відвідування музею університету імені М.П.Драгоманова.

Запитання для самоконтролю

1. У чому полягає зміст професійно–педагогічної підготовки вчителя у педагогічному ЗВО?
2. Проаналізуйте професійну діяльність викладача ЗВО.
3. Які форми організації навчального процесу у вищій школі Ви знаєте?
4. Назвіть основні програми Європейського Союзу та розвиток процесу інтернаціоналізації вищої педагогічної освіти в Україні?

Рекомендована література:

1. Андрущенко В.П. Світанок Європи: Проблема формування нового учителя для об'єднаної Європи ХХІ століття. К., 2011. 1099 с.
2. Андрущенко В.П., Вовк Л.П. Історія вищої педагогічної освіти в контексті цінностей соціокультурних систем //Память століть, 2006. №3-4.
3. Андрущенко В.П., Савельєв В.Л. Освітня політика (огляд порядку денного). К.: «МП Леся», 2010. 368с.
4. Вовк Л.П. Базові компоненти світоглядно орієнтованих і професійноорієнтованих знань майбутнього педагога. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету» (Серія: Педагогічні науки). Чернігів. 2018. С. 23-28.
5. Вовк Л.П. Історія освіти і педагогіки в загальній, методологічній і професійній культурі майбутнього вчителя: посібник-коментар із пропедевтики вивчення історії педагогіки. К., 2012. 331 с.
6. Дем'яненко Н.М., Акініна Н.Л., Багрій Т.В., Кравченко І.М., Смікал В.О. Інноваційні авторські освітньо-виховні системи: досвід учителів України: науково-методичний посібник (за результатами магістерського науково-контекстного проєкту); за заг. ред. Н.М. Дем'яненко. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. 353 с.
7. Закон України "Про вищу освіту" 1.07.2014р. // <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayinu-pro-osvitu>
8. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г.Кремень. К., 2008.- 1040 с.
9. Канішевська Л.В. Теоретичні аспекти формування професійної компетентності майбутнього педагога / Л.В. Канішевська // Теоретико-практичні аспекти виховної роботи

в різних соціальних інститутах : зб. наук, пр. – К. :ПВ НАПН України, 2012. – Кн. 1. – С. 40–48.

10. Кушнірук С.А. Педагогіка. Курс лекцій.: Навч. посібник. К.: НПУ, 2011. 472 с.

11. Кушнірук С.А. Конкурентоспроможність майбутніх учителів як критерій їх професійної компетентності (теоретичний аналіз проблеми) // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки : реалії та перспективи. Випуск 27 : збірник наукових праць / за ред. В.П. Сергієнка. К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2011. С.133-139.

12. Мороз О.Г. Слатьонін В.О. та ін. Підготовка майбутнього вчителя: зміст та організація.К., 1997.

13. Наукова сесія присвячена 175-річчю Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова : за версією та сприянням ректора університету В.П. Андрущенка: у двох книгах / упор.: Л.П.Вовк, О.С. Падалка. К.: вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010.

Модуль II. Теорія навчання

Семінарське заняття 3

Закономірності, принципи і види навчання

План

1. Види навчання.
2. Концепції розвивального навчання.
3. Стилi навчання.
4. Еволюція принципів і правил навчання в історії педагогічної думки.
5. Характеристика сучасних законів і закономірностей процесу навчання.
6. Класифікація основних принципів навчання:
 - принцип зв'язку змісту й методів навчання з національною культурою і традиціями;
 - принцип виховуючого характеру навчання;
 - принцип науковості;
 - принцип систематичності й послідовності;
 - принцип свідомості й активності учнів;
 - принцип наочності;
 - принцип доступності;
 - принцип індивідуального підходу до учнів у навчанні;
 - принцип міцності знань, умінь і навичок;
 - принцип раціонального поєднання різноманітних форм навчальної діяльності школярів.
7. Правила реалізації принципів навчання на практиці.

Запитання для самоконтролю

1. Що міститься в основі визначення видів навчання?
2. Назвіть переваги та недоліки кожного виду навчання.
3. Які є способи реалізації концепції активізації навчання?
4. Які авторські педагогічні ідеї сприяють удосконаленню навчально-виховного процесу?
5. У педагогічній літературі визначається позитивна роль проблемного навчання у розвитку активності, самостійності, творчих здібностей школярів. Чим же можна пояснити його обмежене використання у практиці школи?
6. Чим, на вашу думку, можна пояснити використання елементів догматичного навчання в сучасній школі?
7. Що виражає поняття «закономірність», «закон»?
8. Які закономірності встановили Я. Коменський, Ф. Дістервег?

9. Як класифікують закономірності?
10. Які групи закономірностей виокремлюються в дидактиці?
11. Що таке принцип навчання?
12. Які принципи встановили Я. Коменський, Ф. Дістервег?
13. Що таке правила навчання?
14. Який взаємозв'язок між закономірностями та принципами навчання?
15. Чи є кількість принципів, а також їх визначення незмінними?
16. У чому принципова відмінність між трактуванням принципу наочності Я. Коменським та сучасною дидактикою?
17. Від чого залежить кількість і послідовність принципів?
18. Назвіть основні принципи навчання? У чому різниця між поняттями «індивідуальний підхід до учнів» та «особистісно орієнтований»?
19. Як можна поєднати дотримання принципів науковості та доступності навчання на практиці?

Рекомендована література:

1. Аймедов К.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 352 с.
2. Акпинар Л.Е. Інтерактивні технології навчання в початковій школі: Навчальний посібник / Л. Е. Акпинар. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. — 288 с.
3. Бондар В.І. Дидактика. К.: Либідь, 2005.
4. Зайченко І.В. Педагогіка. Підручник. К., «Ліра-К», 2016. 607 с. Крившенко Л. П., Вайндорф-Сысоева М. Е. Педагогіка : учебник для бакалавров. М., 2015. 488.
5. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. Київ, 2006.
6. Куписевич Ч. Основы общей дидактики. М. 1986.
7. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. 440 с.
8. Кушнірук С.А. Педагогіка. Курс лекцій.: Навч. посібник. К.: НПУ, 2011. 472 с.
9. Кушнірук С.А. Робочий зошит з педагогіки: навч. зошит для студ. педуніверситетів. К.: НПУ, 2012. 118 с.
10. Кушнірук С.А. *Становлення і розвиток категорійно-поняттєвого апарату вітчизняної дидактики (XVII – XX ст.). Частина 1. (XVII – поч. 60-х рр. XX ст.).* О.С. Падалка (Наук. ред.). Київ: НПУ. 2018. 553 с.
11. Кушнірук С.А. Закономірності навчання: структурно-змістовий аналіз поняття// Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць – Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». Вип.23. Кн. 3. Том II (76). К.: Гнозис, 2018. С. 303-313.
12. Максименко В.П. Дидактика : курс лекцій. Хмельницький : ХМЦНП, 2013. 223 с.
13. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. – 667 с.
14. Малафіїк І.В. Дидактика новітньої школи : Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. 632 с.
15. Марушкевич А.А. Основы педагогіки: Навчальний посібник. К., ВПЦ «Київський університете», 2007. 123 с.
16. Педагогіка: практикум: навч. посіб. / Г. Х. Яворська, О. П. Ноздрова ; за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. Г. Х. Яворської. - Одеса : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2014. - 169 с.
17. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів. К.: Генеза. 2002. 368 с.
18. Скрипченко О.В., Падалка О.С., Скрипченко Л.О. Психолого-педагогічні основи навчання : Навч. посібник. К. : Український Центр духовної культури, Том 1, 2008. 420 с.
19. Скрипченко О.В., Падалка О.С., Скрипченко Л.О. Психолого-педагогічні основи навчання : Навч. посібник. К. : Український Центр духовної культури, Том 2, 2008. 440 с.

20. Фізеші О.Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: Навчальний посібник / О.Й. Фізеші.- К.: КондорВидавництво, 2013.- 390 с.
21. Хуторской А.В. Современная дидактика: Учебник для вузов. СПб: Питер, 2001. – 544 с.

Семінарське заняття 4 **Методи і засоби навчання**

План

1. Сутність процесу навчання. Принципи і закономірності навчання.
2. Дидактика та її основні категорії.
3. Освітні теорії. Мотивування навчання.
4. Сутність методів, прийомів і засобів навчання. Етапи засвоєння знань учнями.
5. Класифікація методів навчання. Оптимальний вибір методів навчання.
6. Класифікація засобів навчання

Рекомендована література:

1. Аймедов К.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 352 с.
2. Акпинар Л.Е. Інтерактивні технології навчання в початковій школі: Навчальний посібник / Л. Е. Акпинар. — К. : Видавничий Дім “Слово”, 2014. — 288 с.
3. Бондар В.І. Дидактика. К.: Либідь, 2005.
4. Зайченко І.В. Педагогіка. Підручник. К., «Ліра-К», 2016. 607 с. Крившенко Л. П., Вайндорф-Сысоева М. Е. Педагогика : учебник для бакалавров. М., 2015. 488.
5. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования. 5-е изд. М.: Академия, 2008. 352 с
6. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. Київ, 2006.
7. Куписевич Ч. Основы общей дидактики. М. 1986.
8. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. 440 с.
9. Кушнірук С.А. Педагогіка. Курс лекцій.: Навч. посібник. К.: НПУ, 2011. 472 с.
10. Кушнірук С.А. Робочий зошит з педагогіки: навч. зошит для студ. педуніверситетів. К.: НПУ, 2012. 118 с.
11. Кушнірук С.А. Становлення і розвиток категорійно-поняттєвого апарату вітчизняної дидактики (XVII – XX ст.). Частина 1. (XVII – поч. 60- х рр. XX ст.). О.С. Падалка (Наук. ред.). Київ: НПУ. 2018. 553 с.
12. Максименко В.П. Дидактика : курс лекцій. Хмельницький : ХМЦНП, 2013. 223 с.
13. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. – 667 с.
14. Малафіїк І.В. Дидактика новітньої школи : Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. 632 с.
15. Марушкевич А.А. Основи педагогіки: Навчальний посібник. К., ВПЦ «Київський університете», 2007. 123 с.
16. Педагогіка: практикум: навч. посіб. / Г. Х. Яворська, О. П. Ноздрова ; за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. Г. Х. Яворської. - Одеса : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2014. - 169 с.
17. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів. К.: Генеза. 2002. 368 с.
18. Фізеші О.Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: Навчальний посібник / О.Й. Фізеші.- К.: КондорВидавництво, 2013.- 390 с.
19. Хуторской А.В. Современная дидактика: Учебник для вузов. СПб: Питер, 2001. –544 с.

Семінарське заняття 5

Організаційні форми навчання. Урок як основна форма організації навчання. Інші (крім уроку) форми організації навчання в школі

План

1. Класифікація організаційних форм навчання.
2. Найвідоміші форми навчання (індивідуальна, індивідуально-групова, групова, Бел-Ланкастерська, класно-урочна, мангеймська система, бригадно-лабораторна, Дальтон-план, план Трампа та ін.).
3. Особливості класно-урочної системи навчання.
4. Вимоги до сучасного уроку (виховні, дидактичні, психологічні, санітарно-гігієнічні, організаційні, управлінські, етичні).
5. Шляхи підвищення ефективності уроку.
6. Нетрадиційний або нестандартний урок. Основні групи, види та моделі нестандартних уроків.
7. Класифікація допоміжних форм організації навчання. Потрійна класифікаційна модель форм навчання.
8. Домашня навчальна робота школярів.
9. Класифікація навчальних лекцій.
10. Семінарське заняття, класифікація, структура, дидактичні можливості.
11. Типи й види практикумів.
12. Рольові та ділові ігри, функції та ознаки.
13. Класифікація ігрових методів навчання.
14. Самостійна навчальна робота школярів.
15. Навчальна екскурсія, її види, методика проведення.
16. Предметні і технічні гуртки.
17. Додаткові групові, індивідуальні заняття учнів.

Запитання для самоконтролю

1. Що таке форма навчання?
2. Як класифікуються форми організації навчання?
3. Що таке індивідуалізація навчання?
4. За якими напрямками розвивається диференціація навчання в сучасній школі?
5. Які загальні вимоги до сучасного уроку?
6. Які виховні та розвивальні вимоги реалізуються на уроці?
7. Чим зумовлений поділ уроків на типи?
8. Які переваги і недоліки має комбінований урок?
9. У чому суть підготовки уроку?
10. У чому особливість нестандартних уроків?
11. Які Ви знаєте інші (крім уроку) форми організації навчання в середній школі?
12. Від чого залежить різноманітність форм навчальної роботи учнів?
13. Чи існують особливості організації та проведення ділових ігор, практикумів, тренінгів у старших класах, екскурсій та ін.?
14. Запропонуйте методику проведення факультативного заняття або гуртка з фаху.
15. У чому полягає принципова відмінність між «загальними» і «внутрішніми» формами навчання?
16. Назвіть допоміжні форми організації навчання.
17. Які вимоги висуваються до домашньої самостійної роботи учнів?
18. Місце і роль лекційних занять у системі освіти школярів.
19. У чому полягає ефективність різних видів семінарських занять у сучасній школі?
20. У чому особливість ділових ігор?
21. Охарактеризуйте особливості практикумів.

22. Обґрунтуйте відмінність екскурсій від уроків.
23. Назвіть основні види екскурсій.
24. Доведіть доцільність використання факультативних занять у навчальному процесі.
25. Які особливості мають предметні гуртки, індивідуальні та додаткові групові заняття?

Рекомендована література:

1. Аймедов К.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 352 с.
4. Акпинар Л.Е. Інтерактивні технології навчання в початковій школі: Навчальний посібник / Л. Е. Акпинар. — К. : Видавничий Дім “Слово”, 2014. — 288 с.
5. Бондар В.І. Дидактика. К.: Либідь, 2005.
6. Зайченко І.В. Педагогіка. Підручник. К., «Ліра-К», 2016. 607 с. Крившенко Л. П., Вайндорф-Сысоева М. Е. Педагогіка : учебник для бакалавров. М., 2015. 488.
7. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. Київ, 2006.
8. Куписевич Ч. Основы общей дидактики. М. 1986.
9. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. 440 с.
10. Кушнірук С.А., Боровик Н.М., Кушнірук К.І. Проблемний урок біології в 11-му класі. Розділ Генетика. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. 180 с.
11. Кушнірук С.А. Розвиток форм навчання у вітчизняній педагогічній науці 20-х – 30-х рр. ХХ ст. Pedagogical and psychological sciences: development prospects in countries of Europe at the beginning of the third millennium: Collective monograph. Volume 2. Riga : Izdevniecida «Baltija Publishing». 2018. С. 209–231.
12. Кушнірук С.А. Поняттєво-термінологічна група «Організаційні форми навчання» в генезі її становлення та розвитку (XVII – 20-ті рр. ХХ ст.)// Збірник наукових праць «Педагогічні науки» Херсонського державного університету. – Випуск LXXXII, Том 3. Херсон, 2018. С. 27-34.
13. Кушнірук С.А. Становлення і розвиток категорійно-поняттєвого апарату вітчизняної дидактики (XVII – ХХ ст.). Частина 1. (XVII – поч. 60- х рр. ХХ ст.). О.С. Падалка (Наук. ред.). Київ: НПУ. 2018. 553 с.
14. Максименко В.П. Дидактика : курс лекцій. Хмельницький : ХМЦНП, 2013. 223 с.
15. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. – 667 с.
16. Малафійк І.В. Дидактика новітньої школи : Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. 632 с.
17. Марушкевич А.А. Основы педагогіки: Навчальний посібник. К., ВПЦ «Київський університете», 2007. 123 с.
18. Педагогіка: практикум: навч. посіб. / Г. Х. Яворська, О. П. Ноздрова ; за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. Г. Х. Яворської. - Одеса : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2014. - 169 с.
19. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.–метод. Посібник. К.: . А. С. К., 2004. 192с.
20. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів. К.: Генеза. 2002. 368 с.
21. Фізеші О.Й. Педагогіка: Основы педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: Навчальний посібник / О.Й. Фізеші.- К.: КондорВидавництво, 2013.- 390 с.
22. Хуторской А.В. Современная дидактика: Учебник для вузов. СПб: Питер, 2001. –544 с

Модуль III. Теорія виховання

Семінарське заняття 6

Методи управління вихованням Методи і форми культурно-освітньої

дозвілєвої діяльності

План

1. Взаємозв'язок закономірностей, принципів і методів виховання.
2. Визначення понять «метод», «прийом», «засіб» виховання.
3. Сучасні класифікації методів виховання.
4. Психолого–педагогічні умови використання методів похвали і осуду.
5. Характеристика умов і факторів оптимального вибору методів виховання.
6. Роль і місце самовиховання у виховному процесі. Значення співробітництва в процесі самовиховання особистості.
7. Форма як вираженням змісту культурно-освітньої дозвілєвої діяльності. Індивідуальні та групові форми культурно-освітньої дозвілєвої діяльності. Масові форми культурно-освітньої дозвілєвої діяльності.
8. Форми колективної й індивідуальної культурно-освітньої дозвілєвої діяльності: відвідування музеїв, театрів, виставок, читання літератури, перегляд науково-популярних і художньо-історичних кінофільмів тощо.
9. Форми любительської і суспільної культурно-освітньої дозвілєвої діяльності: самостійні або спеціально організовані заняття та захоплення (хобі): поезія, живопис, туризм, комп'ютерні клуби, колекціонування тощо.
10. Методи культурно-освітньої дозвілєвої діяльності. Характеристика методів культурно-освітньої дозвілєвої діяльності: навчальні і сюжетні ігри, ігрові ситуації, настільні ігри, імпровізації, моделювання тощо.

Запитання для самоконтролю

1. Що таке метод виховання?
2. Чим відрізняються методи виховання від методів навчання?
3. У чому полягає суть методів формування свідомості?
4. Назвіть особливості застосування методу переконання.
5. Чим відрізняється застосування методу вправ у вихованні від застосування його в навчанні?
6. Назвіть основні прийоми виховання.
7. Чим відрізняються прийоми виховання від його методів?
8. Назвіть вікові особливості наслідування.
9. У чому відмінність форм і методів виховання?
10. Дайте визначення поняттям: «самовиховання», «самоосвіта», «самонавчання».
11. Назвіть основні методи самовиховання та самоосвіти.

Рекомендована література:

1. Аймедов К.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 352 с.
2. Бордовская Н.В., Реан А. А. Педагогика / Н.В. Бордовская, А.А. Реан. – СПб–б. : Питер, 2009. 304 с.
3. Василевич Л.Ф. Прийняття рішень за умов конфлікту та невизначеності середовища : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Л.Ф. Василевич, І.І. Юртин. К. : [Київ. ун-т ім. Б. Грінченка], 2013. 128 с.
4. Виховання у цілісному педагогічному процесі: Навчально-методичний комплекс / Укладачі Л.П.Вовк та ін. К.: «МП Леся», 2008. 376 с.
5. Виховна робота у вищих навчальних закладах: Науково-методичний збірник. Спеціальний випуск: / Колектив авторів Національного університету харчових технологій, Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України. К.: НУХТ, 2013.
6. Зайченко І.В. Педагогіка. Підручник. К., «Ліра-К», 2016. 607 с. Крившенко Л. П., Вайндорф-Сысоева М. Е. Педагогика : учебник для бакалавров. М., 2015. 488.
7. Карпович Т.Е. Основы педагогики. Практикум: учеб. Минск : Тесей, 2007.

8. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. Київ, 2006.
9. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. 440 с.
10. Кушнірук С.А. Педагогіка. Курс лекцій.: Навч. посібник. К.: НПУ, 2011. 472 с.
11. Аббас Н.О. Роль та місце громадянської освіти в демократичному вихованні підростаючого покоління//Виховна робота в школі. 2012. №2. С.37 – 38.
12. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання. Навчальний посібник. вид. 2-е, виправл. і доп. Харків, 2002. 400 с.
13. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. – 667 с.
14. Марушкевич А.А. Основи педагогіки: Навчальний посібник. К., ВПЦ «Київський університет», 2007. 123 с.
15. Оржеховська В. М. Технології розбудови виховної системи загальноосвітнього навчального закладу : навчально-методичний посібник. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014.172 с.
16. Педагогіка: практикум: навч. посіб. / Г. Х. Яворська, О. П. Ноздрова ; за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. Г. Х. Яворської. - Одеса : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2014. - 169 с.
17. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. для ВНЗ. 3-тє вид., доопрац. і доп. / О. Вишневський. К. : Знання, 2008. 568 с.
18. Теорія і методика виховання: Навч. посіб. / В.Л. Омеляненко, А.Кузьмінський. К. : Знання, 2008. 415 с.
19. Фізеші О.Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: Навчальний посібник / О.Й. Фізеші.- К.: КондорВидавництво, 2013.- 390 с.

Семінарське заняття 7

Педагогічні засади виховання громадянськості особистості в сучасних умовах українського державотворення

План

1. Сутність і зміст громадянського виховання на сучасному етапі розвитку суспільства.
2. Основні поняття й категорії громадянської освіти.
3. Система моральних цінностей (абсолютно вічні, національні, громадянські, сімейні, цінності особистого життя).
4. Національна самосвідомість та основні завдання її формування.
5. Етапи розвитку національної свідомості дитини і зрілої людини (О. Вишневський).
6. Неписані закони кодексу лицарської честі (козацька педагогіка).

Запитання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність і зміст громадянського виховання на сучасному етапі.
2. Дайте характеристику громадянськості як інтегральній якості особистості.
3. Охарактеризуйте основні вартості (цінності) сучасного громадянина України.
4. З'ясуйте зміст патріотичного виховання учнівської молоді.
5. Встановіть співвідношення громадянської, політичної й правової культури особистості.
6. Яку роботу має проводити школа, щоб сформувати культуру міжнаціонального спілкування?

Рекомендована література:

1. Аймедов К.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 352 с.

2. Бордовская Н.В., Реан А. А. Педагогика / Н.В. Бордовская, А.А. Реан. – СПб–б. : Питер, 2009. 304 с.
3. Василевич Л.Ф. Прийняття рішень за умов конфлікту та невизначеності середовища : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Л.Ф. Василевич, І.І. Юртин. К. : [Київ. ун-т ім. Б. Грінченка], 2013. 128 с.
4. Виховання у цілісному педагогічному процесі: Навчально-методичний комплекс / Укладачі Л.П.Вовк та ін. К.: «МП Леся», 2008. 376 с.
5. Виховна робота у вищих навчальних закладах: Науково-методичний збірник. Спеціальний випуск: / Колектив авторів Національного університету харчових технологій, Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України. К.: НУХТ, 2013.
6. Зайченко І.В. Педагогіка. Підручник. К., «Ліра-К», 2016. 607 с. Крившенко Л. П., Вайндорф-Сысоева М. Е. Педагогика : учебник для бакалавров. М., 2015. 488.
7. Карпович Т.Е. Основы педагогики. Практикум: учеб. Минск : Тесей, 2007.
8. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. Київ, 2006.
9. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. 440 с.
10. Кушнірук С.А. Педагогіка. Курс лекцій.: Навч. посібник. К.: НПУ, 2011. 472 с.
13. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності // Освіта України. №32. 2000. С.6-7
11. Аббас Н.О. Роль та місце громадянської освіти в демократичному вихованні підростаючого покоління//Виховна робота в школі. 2012. №2. С.37 – 38.
12. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання. Навчальний посібник. вид. 2-е, виправл. і доп. Харків, 2002. 400 с.
13. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. – 667 с.
14. Марушкевич А.А. Основи педагогіки: Навчальний посібник. К., ВПЦ «Київський університете», 2007. 123 с.
15. Оржеховська В. М. Технології розбудови виховної системи загальноосвітнього навчального закладу : навчально-методичний посібник. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014.172 с.
16. Педагогіка: практикум: навч. посіб. / Г. Х. Яворська, О. П. Ноздрова ; за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. Г. Х. Яворської. - Одеса : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2014. - 169 с.
17. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. для ВНЗ. 3-тє вид., доопрац. і доп. / О. Вишневський. К. : Знання, 2008. 568 с.
18. Теорія і методика виховання: Навч. посіб. / В.Л. Омеляненко, А.І.Кузьмінський. К. : Знання, 2008. 415 с.
19. Фізеші О.Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: Навчальний посібник / О.Й. Фізеші.- К.: КондорВидавництво, 2013.- 390 с.

Семінарське заняття 8 **Формування базової культури особистості**

План

1. Філософсько–світоглядна підготовка школярів.
2. Громадянське виховання в системі формування культури особистості.
3. Формування основ моральної культури особистості.
4. Трудове виховання та професійна орієнтація школярів.
5. Економічне виховання учнів.
6. Формування естетичної культури школярів.
7. Виховання фізичної культури учнів.

Запитання для самоконтролю

1. Визначте зміст філософсько–світоглядної підготовки школярів.
2. Який зміст Ви вкладаєте в поняття «інтелектуальна культура учнів»?
3. Що таке моральна культура школярів?
4. Які види трудової діяльності учнів є основою трудового виховання?
5. Наповніть змістом поняття «фізична культура школярів».
6. Що значить виховувати екологічну культуру учнівської молоді?
7. Вирішення яких завдань слугує формуванню громадянина: а) розвиток критичного мислення; б) формування наукового світогляду; в) засвоєння основ наук; г) виховання екологічної культури; г) формування готовності до праці; д) виховання моральних якостей; е) виховання уміння жити за законами краси?
8. Форматом якого виховання: 1) морального, 2) трудового, 3) екологічного, 4) естетичного є «свято квітів», очищення джерел, пізнання процесів взаємодії людини, суспільства й природи, екологічна експедиція, озеленення території школи, плекання естетичних почуттів?
9. Із переліку наведених позицій оберіть ті, що визначають зміст готовності школярів до роботи в умовах ринку:
 - а) цивілізований господар; б) відповідальність; в) трудові уміння та навички; г) потреба у праці; г) особисті цілі; д) участь у діяльності трудового об'єднання; е) самоконтроль; е) самооцінка; ж) дотримання слова; з) якісна робота; и) знання.

Рекомендована література:

1. Аймедов К.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 352 с.
2. Бордовская Н.В., Реан А. А. Педагогика / Н.В. Бордовская, А.А. Реан. – СПб–б. : Питер, 2009. 304 с.
3. Василевич Л.Ф. Прийняття рішень за умов конфлікту та невизначеності середовища : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Л.Ф. Василевич, І.І. Юртин. К. : [Київ. ун-т ім. Б. Грінченка], 2013. 128 с.
4. Виховання у цілісному педагогічному процесі: Навчально-методичний комплекс / Укладачі Л.П.Вовк та ін. К.: «МП Леся», 2008. 376 с.
5. Виховна робота у вищих навчальних закладах: Науково-методичний збірник. Спеціальний випуск: / Колектив авторів Національного університету харчових технологій, Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України. К.: НУХТ, 2013.
6. Зайченко І.В. Педагогіка. Підручник. К., «Ліра-К», 2016. 607 с. Крившенко Л. П., Вайндорф-Сысоева М. Е. Педагогика : учебник для бакалавров. М., 2015. 488.
7. Карпович Т.Е. Основы педагогики. Практикум: учеб. Минск : Тесей, 2007.
8. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. Київ, 2006.
9. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. 440 с.
10. Кушнірук С.А. Педагогіка. Курс лекцій.: Навч. посібник. К.: НПУ, 2011. 472 с. Аббас Н.О. Роль та місце громадянської освіти в демократичному вихованні підростаючого покоління//Виховна робота в школі. 2012. №2. С.37 – 38.
11. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання. Навчальний посібник. вид. 2-е, виправл. і доп. Харків, 2002. 400 с.
12. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. – 667 с.
13. Марушкевич А.А. Основы педагогики: Навчальний посібник. К., ВПЦ «Київський університет», 2007. 123 с.
14. Оржеховська В. М. Технології розбудови виховної системи загальноосвітнього навчального закладу : навчально-методичний посібник. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014.172 с.

15. Педагогіка: практикум: навч. посіб. / Г. Х. Яворська, О. П. Ноздрова ; за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. Г. Х. Яворської. - Одеса : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2014. - 169 с.
16. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. для ВНЗ. 3-тє вид., доопрац. і доп. / О. Вишневський. К. : Знання, 2008. 568 с.
17. Теорія і методика виховання: Навч. посіб. / В.Л. Омеляненко, А.Кузьмінський. К. : Знання, 2008. 415 с.
18. Фізеші О.Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: Навчальний посібник / О.Й. Фізеші.- К.: КондорВидавництво, 2013.- 390 с.

Семінарське заняття 9
Родинне виховання. Сім'я як суб'єкт соціалізації та виховання.
Теоретичні засади організації сімейного дозвілля

План

1. Місце сім'ї у системі виховання.
2. Основні умови успішного сімейного виховання.
3. Сім'я як суб'єкт соціалізації та виховання
4. Основні напрями виховання дітей у сім'ї.
5. Правові основи сучасного сімейного виховання.
6. Порухення правових стосунків між батьками та дітьми.
7. Функції сім'ї:
 - а) матеріально–економічна;
 - б) комунікативна;
 - в) рекреативна;
 - г) житлово–побутова;
 - д) репродуктивна;
 - е) виховна;
 - ж) релактивна.
8. Типологія сімей залежно від виконання основних функцій сім'ї.
9. Мета й завдання соціальних служб у роботі з молоддю та молодими сім'ями.
10. Організація сімейних свят.
11. Соціально-культурні умови організації рекреаційного дозвілля сім'ї у тематичних парках.
12. Організація літнього сімейного відпочинку

Запитання для самоконтролю

1. Чим сім'я відрізняється від родини? В чому сутність виховання дітей у сучасній сім'ї.
2. Які виховні орієнтири сім'ї (І. Бех) слід мати на увазі, організовуючи сімейне виховання?
3. У чому полягають труднощі й суперечності родинного виховання.
4. Перерахуйте умови і правила успішного виховання дітей у сім'ї.
5. Як відбувається взаємодія школи, сім'ї та громадськості у вихованні дітей? Назвіть основні форми взаємодії.
6. Чи порушуються в неблагополучних сім'ях правові основи сучасного сімейного виховання?
7. Назвіть статистичні дані щодо народжуваності дітей в Україні протягом 2009–2010 рр. (використовуйте матеріали Міністерства юстиції України).

8. Які сім'ї є складними, а які неблагополучними? Назвіть відповідні функції класифікації сімей.
9. У кожній країні існують служби, що готують молоді сім'ї до подружнього життя? Охарактеризуйте їхню діяльність.

Рекомендована література:

1. Аймедов К.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 352 с.
2. Бордовская Н.В., Реан А. А. Педагогика / Н.В. Бордовская, А.А. Реан. – СПб-б. : Питер, 2009. 304 с.
3. Василевич Л.Ф. Прийняття рішень за умов конфлікту та невизначеності середовища : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Л.Ф. Василевич, І.І. Юртин. К. : [Київ. ун-т ім. Б. Грінченка], 2013. 128 с.
4. Виховання у цілісному педагогічному процесі: Навчально-методичний комплекс / Укладачі Л.П.Вовк та ін. К.: «МП Леся», 2008. 376 с.
5. Виховна робота у вищих навчальних закладах: Науково-методичний збірник. Спеціальний випуск: / Колектив авторів Національного університету харчових технологій, Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України. К.: НУХТ, 2013.
6. Зайченко І.В. Педагогіка. Підручник. К., «Ліра-К», 2016. 607 с. Крившенко Л. П., Вайндорф-Сысоева М. Е. Педагогика : учебник для бакалавров. М., 2015. 488.
7. Карпович Т.Е. Основы педагогики. Практикум: учеб. Минск : Тесей, 2007.
8. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. Київ, 2006.
9. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. 440 с.
10. Кушнірук С.А. Педагогіка. Курс лекцій.: Навч. посібник. К.: НПУ, 2011. 472 с. Аббас Н.О. Роль та місце громадянської освіти в демократичному вихованні підростаючого покоління//Виховна робота в школі. 2012. №2. С.37 – 38.
11. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання. Навчальний посібник. вид. 2-е, виправл. і доп. Харків, 2002. 400 с.
12. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. – 667 с.
13. Марушкевич А.А. Основи педагогіки: Навчальний посібник. К., ВПЦ «Київський університете», 2007. 123 с.
14. Оржеховська В. М. Технології розбудови виховної системи загальноосвітнього навчального закладу : навчально-методичний посібник. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014.172 с.
15. Педагогіка: практикум: навч. посіб. / Г. Х. Яворська, О. П. Ноздрова ; за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. Г. Х. Яворської. - Одеса : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2014. - 169 с.
16. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. для ВНЗ. 3-тє вид., доопрац. і доп. / О. Вишневський. К. : Знання, 2008. 568 с.
17. Теорія і методика виховання: Навч. посіб. / В.Л. Омеляненко, А.Кузьмінський. К. : Знання, 2008. 415 с.
18. Фізеші О.Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: Навчальний посібник / О.Й. Фізеші.- К.: КондорВидавництво, 2013.- 390 с.

Семінарське заняття 10

**Класний організатор і виховання особистості
План**

1. Класний керівник, особливості його діяльності.
2. Технологія планування роботи класного керівника.
3. Структура плану роботи класного керівника (традиційна, недільна та ін.).
4. Планування та підготовка виховного заходу.
5. Організація колективної творчої справи (КТС) (І. Іванов).
6. Стиль керівництва класом (авторитарний, демократичний та потураючий).

Запитання для самоконтролю

1. Який учитель може бути класним керівником?
2. Чи потрібно класному керівникові постійно підвищувати професійну майстерність і загальну культуру?
3. Чому технологія складання плану роботи класного керівника передбачає попереднє написання характеристики класного колективу й окремих учнів?
4. На якому етапі діяльності класного керівника проявляється рефлексія й антиципація?
5. На основі якого плану класний керівник складає план роботи на тиждень?
6. Чому демократичний стиль керівництва класом найефективніший у сучасній шкільній практиці?
7. Які нормативні документи визначають особливості діяльності класного керівника?
8. Охарактеризуйте особливості співпраці батьківського комітету й класного керівника.

Рекомендована література:

1. Аймедов К.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 352 с.
2. Бордовская Н.В., Реан А. А. Педагогика / Н.В. Бордовская, А.А. Реан. – СПб–б. : Питер, 2009. 304 с.
3. Василевич Л.Ф. Прийняття рішень за умов конфлікту та невизначеності середовища : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Л.Ф. Василевич, І.І. Юртин. К. : [Київ. ун-т ім. Б. Грінченка], 2013. 128 с.
4. Виховання у цілісному педагогічному процесі: Навчально-методичний комплекс / Укладачі Л.П.Вовк та ін. К.: «МП Леся», 2008. 376 с.
5. Виховна робота у вищих навчальних закладах: Науково-методичний збірник. Спеціальний випуск: / Колектив авторів Національного університету харчових технологій, Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України. К.: НУХТ, 2013.
6. Зайченко І.В. Педагогіка. Підручник. К., «Ліра-К», 2016. 607 с. Крившенко Л. П., Вайндорф-Сисоева М. Е. Педагогика : учебник для бакалавров. М., 2015. 488.
7. Карпович Т.Е. Основы педагогики. Практикум: учеб. Минск : Тесей, 2007.
8. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. Київ, 2006.
9. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. 440 с.
10. Кушнірук С.А. Педагогіка. Курс лекцій.: Навч. посібник. К.: НПУ, 2011. 472 с. Аббас Н.О. Роль та місце громадянської освіти в демократичному вихованні підростаючого покоління//Виховна робота в школі. 2012. №2. С.37 – 38.
11. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання. Навчальний посібник. вид. 2-е, виправл. і доп. Харків, 2002. 400 с.
12. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. – 667 с.
13. Марушкевич А.А. Основи педагогіки: Навчальний посібник. К., ВПЦ «Київський університете», 2007. 123 с.
14. Оржеховська В. М. Технології розбудови виховної системи загальноосвітнього навчального закладу: навчально-методичний посібник. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014.172 с.
15. Педагогіка: практикум: навч. посіб. / Г. Х. Яворська, О. П. Ноздрова ; за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. Г. Х. Яворської. - Одеса : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2014. - 169 с.

16. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. для ВНЗ. 3-тє вид., доопрац. і доп. / О. Вишневський. К. : Знання, 2008. 568 с.
17. Теорія і методика виховання: Навч. посіб. / В.Л. Омеляненко, А.Кузьмінський. К. : Знання, 2008. 415 с.
18. Фізеші О.Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: Навчальний посібник / О.Й. Фізеші.- К.: КондорВидавництво, 2013.- 390 с.
22. Формування професійної культури керівника навчального закладу в сучасному освітньому середовищі : зб. матеріалів / укл. М. О. Сташенко. Луцьк : ВППО, 2015. 148 с.

Модуль IV. Школознавство

Семінарське заняття 11

Сутність і основні принципи управління педагогічними системами.

Інноваційні процеси в освіті

План

1. Реформи в українській школі кінець XX початок XXI століть.
2. Поняття про педагогічні системи, школознавство. Освіта в Україні як макросистема.
3. Органи державного управління освітою в Україні: їх функція та структура.
4. Органи громадського самоуправління.
5. Принципи управління освітою.
6. Інспектування закладів освіти в Україні. Державна атестація закладів.
7. Охарактеризувати поняття передовий досвід.
8. Характеристика новаторства.
9. Охарактеризувати зразковий досвід та його специфіку.
10. Вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду
11. Форми й методи втілення передового досвіду
12. Охарактеризувати завдання методичної роботи в закладах загальної середньої освіти
13. Визначити форми методичної роботи в закладах загальної середньої освіти
14. Охарактеризувати напрями методичної роботи в закладах середньої освіти

Запитання для самоконтролю

1. Які принципи управління закладами освіти домінують, а які ні?
2. Охарактеризуйте роль центральних органів державного управління в розвитку загальної середньої освіти?
3. Які органи громадського самоврядування центральні в системі освіти?
4. Сформулюйте особливості оновлення функцій управління сучасними закладами освіти.
5. Для чого використовуються інспектування освітніх закладів?
6. У чому полягає сутність вибіркового інспектування шкіл?
7. Назвіть головний теоретичний принцип (підґрунтя) розвитку освіти в Україні.
8. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності.
9. Інновація та її сутність. Інновація освіти.
10. Зміст і форми науково-методичної роботи в школі.
11. Самоосвіта педагога. Найважливіші завдання самостійної роботи учителя.
12. Нетрадиційні форми науково-методичної діяльності педагогічних колективів.
13. Масові форми науково-методичної роботи (шкільні семінари, семінари-практикуми, педагогічні читання, науково-практичні конференції тощо).
14. Атестація педагогічних працівників, принципи, періоди.

Рекомендована література:

1. Андрущенко В.П. Світанок Європи: Проблема формування нового учителя для об'єднаної Європи ХХІ століття. К., 2011. 1099 с.
2. Андрущенко В.П., Дем'яненко Н.М. Феномен педагогічної інноватики в науково-теоретичному обґрунтуванні й освітній практиці (концептуальні засади, результати і перспективи магістерського Проєкту «Інноваційні авторські освітньо-виховні системи»). Інноваційні авторські освітньо-виховні системи: досвід учителів України: науково-методичний посібник; за заг. ред. Н.М. Дем'яненко. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. С. 13-37.
3. Андрущенко В.П., Савельєв В.Л. Освітня політика (огляд порядку денного). К.: «МП Леся», 2010. 368с.
4. Внутрішній контроль: робоча книга керівника школи / упоряд. Н. Мурашко, А. Панченко. – К.: Редакції газет з управління освітою, 2013. – 120 с. – (Бібліотека “Шкільного світу”).
5. Дем'яненко Н.М., Акініна Н.Л., Багрій Т.В., Кравченко І.М., Смікал В.О. Інноваційні авторські освітньо-виховні системи: досвід учителів України: науково-методичний посібник (за результатами магістерського науково-контекстного проєкту); за заг. ред. Н.М. Дем'яненко. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. 353 с.
6. Концепція розвитку освіти України на період 2015-25 рр. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eenu.edu.ua/>
7. Кушнірук С.А. Педагогіка. Курс лекцій.: Навч. посібник. К.: НПУ, 2011. 472 с.
8. Кушнірук С.А. Робочий зошит з педагогіки: навч. зошит для студ. педуніверситетів. К.: НПУ, 2012. 118 с.
9. Максименко В.П. Дидактика : курс лекцій. Хмельницький : ХМЦНП, 2013. 223 с.
10. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. – 667 с.
11. Марушкевич А.А. Основи педагогіки: Навчальний посібник. К., ВПЦ «Київський університет», 2007. 123 с.
12. Нова українська школа: поради для вчителя / Під заг.ред. Бібік Н.М. Київ, «Видавничий дім Плеяди», 2017. 206с.
13. Освітні реформи : місія, дійсність, рефлексія : [моногр.] / за ред.: В. Кремень, Т. Левовицький, В. Огнев'юк, С. Сисоєва. – К. : Едельвейс, 2013. – 460 с.
14. Основи менеджменту: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. А. А. Мазаракі; худож.-оформлювач І. М. Безрукавий. Харків: Фоліо, 2014, 846 с.
16. Педагогіка: практикум: навч. посіб. / Г. Х. Яворська, О. П. Ноздрова ; за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. Г. Х. Яворської. - Одеса : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2014. - 169 с.
17. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А.Зязюн, Л.В.Крамущенко, І.Ф.Кривонос та ін.; За ред. І.А.Зязюна. Київ, 2008.
18. Про затвердження галузевої Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти [Електронний ресурс] –Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1176729-13>
19. Формування професійної культури керівника навчального закладу в сучасному освітньому середовищі : зб. матеріалів / укл. М. О. Стащенко. — Луцьк : ВІППО, 2015. — 148 с

4.3. Організація самостійної роботи студентів

Модуль 1. Загальні основи педагогіки

1. Заповніть таблицю. Проаналізуйте підходи авторів різних підручників з педагогіки до визначення її предмета, об'єкта та функцій. Що є спільним у цих визначеннях?

Предмет педагогіки		
Автор	Назва роботи	Характеристика дефініції
1.		
2.		
3.		
Об'єкт педагогіки		
Автор	Назва роботи	Характеристика дефініції
1.		
2.		
3.		
Функції педагогіки		
Автор	Назва роботи	Характеристика дефініції
1.		
2.		
3.		

2. Заповніть таблицю.

Філософські основи педагогіки			
Напрямок	Течія	Представники	Основні наукові ідеї
Філософський	Неопозитивізм		
	Екзистенціалізм		

	Неотомізм		
	Прагматизм		
	Філософія нестабільності (хаосу)		
Психолого-педагогічний	Експериментальна педагогіка		
	Теорія психоаналізу		
Соціальний	Педагогіка ноосфери		

- Які фундаментальні науково-педагогічні дослідження Ви знаєте? Наведіть конкретний приклад.
- Користуючись навчальними посібниками з вікової фізіології та дитячої і педагогічної психології, випишіть особливості анатомо-фізіологічного і психічного розвитку дітей молодшого, середнього і старшого віку (в ліву колонку) та педагогічні вимоги до врахування кожної особливості у навчально-виховному процесі (у праву колонку).

Особливості анатомо-фізіологічного і психічного розвитку дітей		Особливості педагогічного впливу
Молодші школярі		
Середній шкільний вік		
Старший шкільний вік		

- Наведіть 2-3 приклади впливу соціального середовища на розвиток особистості дитини.
- Охарактеризуйте структуру педагогічної діяльності, заповніть таблицю.

Структурні складові педагогічної діяльності	Функціональні компоненти педагогічної діяльності	Основні види педагогічної діяльності	Зміст теоретичної готовності педагога	Зміст практичної готовності педагога
1.	1.	1.	1.	1.
2.	2.	2.	2.	2.
3.	3.		3.	
4.	4.		4.	
5.	5.			

- Напишіть мікротвір на тему «Педагогічна професія в XXI ст.»
- Підсумковий тест. Заповніть пропуски у таблиці:

Галузі педагогіки	Рівні методології науки	Основні компоненти педагогічної діяльності	Рівні структури освіти в Україні	Доповніть організаційні уміння педагога
загальна педагогіка	загальнонауковий	гносеологічний	дошкільна	мобілізаційні

історія педагогіки				
Галузі педагогіки	Рівні методології науки	Основні компоненти педагогічної діяльності	Рівні структури освіти в Україні	Доповніть організаційні уміння педагога
				розвиваючі
	міждисциплінарний	комунікативний		
			заклади першого рівня акредитації	
військова педагогіка				

9. Встановити відповідність :

Термін, наукове положення	Тлумачення
Структура педагогічної системи	А. – мета; навчальна інформація; засоби педагогічної комунікації; учні; вчителі; результат.
Структурні та функціональні компоненти педагогічної системи	формування свідомості в цілісному педагогічному процесі; організації діяльності та формування суспільної поведінки; – контроль ефективності педагогічного процесу.
Методи здійснення цілісного педагогічного процесу	В. 1) учні; 2) мета навчання; 3) зміст навчання; 4) дидактичні процеси; 5) вчителі; 6) організаційні форми навчання.

Відповідь: 1. ____ 2. ____ 3. ____.

Модуль 2. Дидактика

1. Заповніть таблицю за наведеною схемою:

Представники вітчизняної педагогічної думки	Роки життя	Дидактичні ідеї, теорії
1. К. Д. Ушинський		

2.		
3.		
4.		
Представники зарубіжної теорії навчання		
1. Я. А. Коменський	1552-1670	«Золоте правило» дидактики, принцип природовідповідності, новий зміст освіти, класно-урочна система
2.		
3.		
4.		

2. Проаналізуйте різні концепції особистісно-орієнтованого навчання. Спробуйте заповнити таблицю за такою схемою:

Компоненти аналізу	Концепція особистісно-орієнтованого навчання	
	Автор _____	Автор _____
Мета навчання		
Принципи навчання		
Зміст навчання		
Методи і засоби навчання		
Технології навчання		
Форми навчання		
Результат навчання		

3. Знайдіть у підручниках, посібниках, хрестоматіях висловлювання відомих дидактів про окремі принципи дидактики. Покажіть, як змінився їх зміст у сучасній дидактиці.
4. Випишіть із праць В.О. Сухомлинського міркування про сутність і особливості реалізації вимог певних принципів навчання.
5. Складіть лінійний (розгалужений або змішаний) алгоритм комп'ютерної програми (на прикладі фахового предмету).
6. Заповніть таблицю.

Компоненти педагогічного процесу	Традиційне навчання	Розвивальне навчання
Мета		
Зміст		
Форма навчання		

Методи навчання		
Контроль і оцінка		
Тип взаємодії вчителя і учнів		

7. Дайте характеристику теорій формальної і матеріальної освіти за вказаними у таблиці лініями порівняння.

Лінії порівняння	Теорія формальної освіти	Теорія неформальної (матеріальної) освіти
Прихильники теорії		
Джерело знань		
Основна мета освіти		
Позитивне		
Негативне		

8. Заповніть таблицю «Основні критерії і показники якості змісту освіти». Використовуйте сучасну науково-педагогічну літературу і фахову щомісячну періодику.

Критерії якості змісту освіти	Показники якості змісту освіти
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.

9. Для вирішення яких функцій навчання можна використовувати методи: розповідь, бесіду, лекцію, роботу з книгою, відеометод, ілюстрацію, демонстрацію, вправи, лабораторний метод, практичний метод, рольову гру, проблемний виклад, дослідницький метод, метод контролю? Самостійно визначте ознаку групування.
10. Розробіть детальну таблицю характеристик словесних, наочних і практичних методів навчання, використовуйте наведену нижче схему:

Метод навчання	Функції учителя	Функції учня	Засоби навчання	Прийоми навчання	Умови успішного використання
1.					
2.					

3.					
4.					
5.					
6.					
7.					

11. Проранжуйте запропоновані форми і методи навчання (за ступенем зниження) в контексті активізації пізнавальної діяльності учнів на уроці. Обґрунтуйте свій варіант розміщення форм і методів навчання.

Форми і методи навчання	Методи навчання	Форми навчання
Класичний семінар; ввідна лекція; робочий семінар; ділова гра; диктант; захист учнями індивідуальних проєктів; підсумкова лекція; конференція; мозковий штурм; письмова контрольна робота; практикум із розв'язування задач; проблемна лабораторна робота; розповідь, бесіда, лекція, робота з книгою, відео-метод, ілюстрація, демонстрація, вправи, пізнавальна гра, проблемний виклад, дослідницький метод, метод контролю проблемний семінар; твір; семінар із груповою роботою, урок усного опитування; урок-„круглий стіл”; урок-залік; урок-дослідження; урок-консультація; урок-співбесіда; екзамен.	1. 2.	1. 2.

12. Опишіть найважливіші спроби модернізації класно-урочної системи навчання (наприклад, індивідуалізація і диференціація).
13. Поясніть, чому мала навчальна група є самостійною дидактичною одиницею шкільного класу?

Модуль 3. Теорія виховання

1. Визначте сутність виховання з позицій соціальної педагогіки, філософії, соціології, психології, порівняйте їх, виділіть те, що характерно для виховання як педагогічної категорії. Заповніть таблицю.

Наука	Сутнісні характеристики процесу виховання
Соціальна педагогіка	

Філософія	
Психологія	
Соціологія	
Педагогіка	

2. Заповніть пропуски в таблиці.

Структура виховного процесу	являє собою взаємозв'язок основних елементів: _____ _____ _____
Фактори виховного процесу	1. 2.
_____	генетична спадковість і стан здоров'я людини; соціальна і культурна приналежність сім'ї, що здійснює вплив на його безпосереднє оточення; _____ _____ - особливості країни та історичної епохи.
Суб'єктивні фактори виховання	_____ система стосунків з соціумом; _____

3. Ознайомтеся з вітчизняним і зарубіжним досвідом впровадження виховних систем.

Визначте ключові ознаки запропонованих у таблиці виховні концепції, зробіть ретельний аналіз однієї з концепцій (за вибором студента) та заповніть таблицю.

Автор концепції	Назва теорії, основні ідеї
Є. Бондаревська, В. Серіков	Особистісно орієнтоване виховання
І. Бех	Особистісно орієнтоване виховання

4. Заповніть пропуски в таблиці.

Класифікація принципів виховання (С. Карпенчук)	<p>принцип саморозвитку, спадковості;</p> <p>принцип різновіковості (А. Макаренко);</p> <p>принцип демократизації виховання;</p> <p>принцип цілісності виховного процесу;</p> <p>принцип етнізації виховання;</p> <p>принцип науковості виховного процесу;</p>
--	--

5. Встановити відповідність :

Принципи національного виховання	Характеристика
1. Народність	А. Єдність загальнолюдського та національного
2. Гуманізація	Наповнення виховання національним змістом, що передбачає формування самосвідомості громадянина
3. Етнізація	Створення умов для формування кращих якостей і здібностей дитини, джерел її життєвих сил
4. Природовідповідність	Урахування багатогранної й цілісної природи людини, вікових та індивідуальних особливостей дітей.

Відповідь: 1. ____ 2. ____ 3. ____ 4. ____.

6. Назвіть основні шляхи формування відповідальності учнів підліткового віку.

7. Заповніть пропуски в таблиці.

Автор класифікації методів виховання	Класифікація методів виховання
Т. Коннікова Г. Шукіна	<p>Методи формування в процесі діяльності і спілкування.</p> <p>Методи формування</p> <p>3. Методи і покарання.</p>
П. Підкасітий	<p>.....</p> <p>Методи, що організують діяльність вихованців і стимулюють її мотиви.</p> <p>.....</p>
В. Коротов	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
Класифікація методів виховання в контексті особистісно орієнтованого підходу	<p>1.</p> <p>.....</p> <p>2.</p> <p>.....</p> <p>3.</p> <p>.....</p> <p>4.</p> <p>.....</p>

8. Назвіть основні методи самовиховання та самоосвіти.
 9. Охарактеризуйте такі форми виховної роботи: гурток, клуб, товариство.

Гурток.....

Клуб.....

Товариство.....

10. и залежить тип темпераменту від властивостей нервової системи особистості?

11. Встановіть відповідність.

Типи учасників спілкування	Визначення
1. Домінантний	Його легко переключити від роботи до спілкування, поставивши запитання він бажає швидко отримати відповідь.
2. Недомінантний	. Йому притаманна підсвідома впевненість у власних діях.
3. Мобільний	. Повна протилежність доміантного, потребує підтримки.
4. Ригідний	. Людина, яка потребує часу, щоб включитися у розмову, не любить коли його перебивають.

Відповідь: 1. __. 2. __. 3. __. 4. __.

12. Назвіть чинники, що спонукають особистість до девіантної поведінки.
 13. Користуючись збірником українських прислів'їв і приказок, випишіть 3-5 прислів'їв про ставлення народу до здоров'я людини.
 14. Зверніться до джерел української народної педагогіки (прислів'я, приказки, легенди, пісні, звичаї, казки) і проаналізуйте, якою мірою в них акумульовані багатства споконвічних і громадянсько-національних цінностей. Наведіть приклади.
 15. Виберіть моральні цінності відповідно зазначеним класифікаціям.

Класифікації моральних цінностей	Моральні цінності
А. Споконвічні цінності	1. Добро.
	2. Мудрість.
	3. Історична пам'ять.
Б. Національні цінності	4. Піклування про дітей.
	5. Патріотизм.
	6. Любов.
В. Громадянські цінності	7. Повага до закону.
	8. Чесність.
	9. Національна гідність.

Відповідь: А. ____ . Б. ____ . В. ____ .

16. Поясніть моделі взаємодії особистості та колективу. Заповніть таблицю.

Сучасні моделі розвитку стосунків між особистістю й колективом	Види стосунків особистості й колективу
Особистість підпорядкована колективу (конформізм)	1. 2. 3.

Особистість і колектив знаходяться в оптимальних стосунках (гармонія)	1. 2. 3.
Особистість підпорядковує колектив (нонконформізм)	1. 2. 3.

17. Доберіть список літератури (5-10 робіт) з проблем розвитку колективу, щоб його можна рекомендувати класним керівникам.
18. Яка дитяча громадська організація в своїй символіці використовує сім кольорів веселки?
а) дитячо-юнацьке товариство «СІЧ»;
б) «Соколята»;
в) «Січове братство»;
г) спілка піонерських організацій України.
Відповідь: _____.
19. Розкрийте динаміку конфлікту та особливості стратегій поведінки у ньому.
20. Які нормативні документи визначають особливості діяльності класного керівника?
21. На основі аналізу «Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти» (2000) складіть посадову інструкцію класного керівника. Заповніть таблицю.

Таблиця. Посадова інструкція класного керівника

Загальні положення	Обов'язки	Права	Відповідальність	Оцінка роботи	Заміни по роботі

22. Складіть програму діяльності сім'ї зі статевого виховання своїх дітей.
23. Що передбачає загальна діагностика виховного процесу?
24. Встановити відповідність :

Термін	Характеристика
Діагностика виховного процесу	Дає змогу педагогові правильно укомплектувати навчальну групу
Самодіагностика особистості	Виявлення ефективності, аналіз затрачених педагогом зусиль
Діагностика дитячого колективу	Оцінка власних можливостей у розв'язанні конкретних виховних завдань
Вивчення особистості	Виявлення виховних можливостей колективу та умов для індивідуального розвитку особистості

Відповідь: 1. ____ . 2. ____ . 3. ____ . 4. ____ .

Модуль 4. Основи управління педагогічними системами

1. Які принципи управління закладами освіти є домінантні, а які ні?
2. Сформулюйте особливості оновлення функцій управління сучасними закладами освіти.
3. Що відрізняє педагогічні інновації від педагогічної експертизи?

4. На підставі яких нормативних документів здійснюється атестація педагогічних працівників?

5. Встановити відповідність :

Кваліфікаційна категорія	Вимоги
Спеціаліст вищої категорії	Стаж педагогічної роботи – не менше 5 років.
2. Спеціаліст II категорії	Стаж педагогічної роботи не менше 3 років.
3. Спеціаліст I категорії	Стаж безпосередньої роботи – не менше 8 років.

Відповідь: 1. ____ 2. ____ 3. ____.

6. Назвіть найпоширеніші форми колективної методичної роботи у школі.

7. За якими характеристиками відрізняється новаторський педагогічний досвід від зразкового?

8. Яких українських педагогів – новаторів Ви знаєте? Наведіть конкретні приклади. Назвіть найголовніші, на Ваш погляд, принципи освітнього менеджменту. Коротко охарактеризуйте їх.

9. Назвіть основні джерела фінансового забезпечення освіти.

10. Як називається система планомірної підготовки науково-педагогічних кадрів (кандидатів наук) у вищому навчальному закладі? Під чий керівництвом вона проводиться у вузі?

11. Перерахуйте освітні документи, що підтверджують присвоєння певної кваліфікації або вченого ступеня.

12. Як впливає принципова зміна методології визначення якості професійної освіти (конкурентоспроможність випускника за рівнем професіоналізму) на якість освіти?

13. Перерахуйте об'єктивні й суб'єктивні умови, що впливають на формування дослідницьких умінь майбутніх педагогів.

14. Встановіть відповідність.

Терміни, поняття	Тлумачення
1. Якість освіти	Основа вдосконалення освітніх програм, пошук інноваційних технологій навчання, стимулювання особистісного і професійного розвитку суб'єктів освіти.
2. Поняття «критерій»	Не лише результат, але і умова, і процес (освітній)
3. Контроль якості професійної освіти	Зластивість, яка реально задовольняє споживача
4. Характеристика поняття «якість»	Міра відображення цілісності властивостей об'єкта, що забезпечує його існування.

Відповідь: 1. ____ 2. ____ 3. ____ 4. ____.

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Аймедов К.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 352 с.
2. Бойко А.М. Виховання людини: нове і вічне: методолого-теорет. і практ. коментар. Полтава: Техсервіс, 2006. 566 с.
3. Бондар В.І. Дидактика. К.: Либідь, 2005.
4. Виховання у цілісному педагогічному процесі: Навчально-методичний комплекс / Укладачі Л.П.Вовк та ін. К.: «МП Леся», 2008. 376 с.
5. Вовк Л.П. Історія освіти і педагогіки в загальній, методологічній і професійній культурі майбутнього вчителя: посібник-коментар із пропедевтики вивчення історії педагогіки. К., 2012. 331 с.
6. Дем'яненко Н.М., Акініна Н.Л., Багрій Т.В., Кравченко І.М., Смікал В.О. Інноваційні авторські освітньо-виховні системи: досвід учителів України: науково-методичний посібник (за результатами магістерського науково-контекстного проекту); за заг. ред. Н.М. Дем'яненко. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. 353 с.

7. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г.Кремень. К., 2008.- 1040 с.
8. Зайченко І.В. Педагогіка. Підручник. К., «Ліра-К», 2016. 607 с.
9. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності // Освіта України. №32. 2000. С.6-7
10. Крившенко Л. П., Вайндорф-Сысоева М. Е. Педагогика : учебник для бакалавров. М., 2015. 488.
11. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. Київ, 2006.
12. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. 440 с.
13. 27. Кушнірук С.А. Становлення і розвиток категорійно-поняттєвого апарату вітчизняної дидактики (XVII – XX ст.). Частина 1. (XVII – поч. 60- х рр. XX ст.). О.С. Падалка (Наук. ред.). Київ: НПУ. 2018. 553 с.
14. Кушнірук С.А. Педагогіка. Курс лекцій.: Навч. посібник. К.: НПУ, 2011. 472 с.
15. Кушнірук С.А. Робочий зошит з педагогіки: навч. зошит для студ. педуніверситетів. К.: НПУ, 2012. 118 с.
16. Максименко В.П. Дидактика : курс лекцій. Хмельницький : ХМЦНП, 2013. 223 с.
17. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. – 667 с.
18. Малафіїк І.В. Дидактика новітньої школи : Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. 632 с.
19. Марушкевич А.А. Основи педагогіки: Навчальний посібник. К., ВПЦ «Київський університете», 2007. 123 с.
20. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг.ред. Бібік Н.М. Київ, «Видавничий дім Плеяди», 2017. 206с.
21. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А.Зязюн, Л.В.Крамущенко, І.Ф.Кривонос та ін.; За ред. І.А.Зязюна. Київ, 2008.
22. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів. К.: Генеза. 2002. 368 с.
23. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: В 5-ти т. К., 1979-1980. (Передмова. Павлишська середня школа. Сто порад учителяві. Народження громадянина. Серце віддаю дітям.)
24. Українсько-російський словник навчально-педагогічних понять і термінів / укл. Вовк Л.П., Падалка О.С., Вишківська В.Б., Піскун О.В., Лещенко Н.А., Дубрівна Г.М., Шевченко А.Ф., Кушнірук С.А. НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012. 336 с.
25. Ушинський К.Д. Вибрані твори. К.: Радянська школа, 1983. Т.1,2. (Праці «Про користь педагогічної літератури», т.1., с.26; «Про народність у громадському вихованні», розділи УІІ-УІІІ, т.2., с.92-103; «Людина як предмет виховання», т.1., с.192-221; « Праця в її психічному і виховному значенні», «Педагогічна антропологія», «Педагогічні замітки про Швейцарію», «Три елементи школи»).
26. Фіцула М.М. Педагогіка. Посібник. К., «Академія», 2002. 530 с.
27. Хуторской А.В. Современная дидактика: Учебник для вузов. СПб: Питер, 2001. –544 с.

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Педагогіка» оцінюються на основі діючої в університеті модульно-рейтингової системи, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь, навичок та компетентностей.

Поточний контроль здійснюється упродовж семестру під час проведення лекційних, семінарських, практичних, лабораторних занять і виконання самостійної роботи та оцінюється сумою набраних балів за всіма темами. Контроль академічної успішності охоплює поточну успішність з врахуванням присутності, рівня активності на заняттях, якості виступів, повідомлень й підготовки колективних та індивідуальних творчих завдань, а також передбачає проведення модульних контрольних робіт (тестування) за кожним модулем курсу (у разі їх включення до навчального навантаження викладача) та підсумкові показники якості письмових відповідей студентів на питання екзаменаційних білетів.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи: методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен; методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, есе; методи комп'ютерного контролю: комп'ютерне тестування; методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

При усних відповідях оцінюється: повнота розкриття питання (з'ясування змісту проблеми, наукових шкіл, окремих концепцій, знання літературних джерел, нормативних документів, фактичних даних, історії проблеми тощо); логіка викладення матеріалу, культура мови; аргументованість, впевненість викладу матеріалу; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики; уміння аналізувати на основі теоретичного матеріалу особливості освітнього процесу ЗСО.

При виконанні письмових завдань враховується: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, логічних міркувань, історичних даних, прикладів та фактичного матеріалу тощо); цілісність, систематичність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки; творчий характер виконання письмового завдання; акуратність оформлення письмової роботи.

Формування рейтингової оцінки має враховувати також формальні навчальні досягнення: відвідування занять; наявність конспектів лекцій; наявність конспектів практичних завдань (робочий зошит); участь у науково-студентській роботі (відвідування наукових гуртків, підготовка наукових виступів і доповідей та ін.); участь у роботі студентських наукових конференцій; участь у різноманітних конкурсах (олімпіадах та ін.).

Основні методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування.

Основні методи письмового контролю: модульні письмові роботи; контрольні роботи.

Навчальна дисципліна «Педагогіка» оцінюється за модульно-рейтинговою системою, яка складається з 2-ох модулів у I семестрі (100 балів) та 2-ох модулів у II семестрі (60 балів поточна успішність та 40 балів екзамен). Підсумкова оцінка є середньою за II семестри та екзамен.

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

Підсумковий контроль здійснюється у вигляді **екзамену**.

Екзамен проводиться у вигляді тестових завдань. Загальна кількість тестів, які вносяться на підсумковий екзамен - 40. Кожне правильно виконане тестове завдання оцінюється в 1 бал. Максимально можлива кількість балів – 40.

Виконання тестових завдань здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або на основі роздрукованих завдань. Оцінювання тестів проводиться за авторською методикою, у відповідності до встановлених у рейтинговій шкалі балів.

Загальна (остаточна) кількість балів вираховується сумарно: бали поточного контролю (100 балів у першому семестрі) та 60 балів у другому семестрі плюс екзаменаційний бал 40 балів. Максимальна кількість балів – 100.

Систему рейтингових балів різних видів контролю та порядок їх переведення в національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкали представлено в наведеній нижче таблиці.

5.3 Критерії оцінювання знань студентів

«Відмінно» (90-100 балів) - виставляється здобувачу освіти, якщо його відповідь на питання свідчить про глибокі, всебічні знання навчально-програмного матеріалу щодо наукових та практичних засад педагогіки, основної й додаткової літератури, рекомендованої програмою дисципліни, який повно відповів на всі питання, а також показав здібності самостійно і творчо аналізувати та застосовувати практично основні засади педагогіки в освітній діяльності.

«Добре» (70-89 балів) - виставляється здобувачу освіти, який при виконанні питання з навчальної дисципліни «Педагогіка» продемонстрував засвоєння навчально-програмного матеріалу. Оцінка «добре» виставляється здобувачам освіти, які показали достатні знання щодо педагогіки, здібність до самостійного мислення та виконання практичних завдань, проте їх відповідь містила неточності, не має чіткої логіки подання матеріалу, не визначається креативністю.

«Задовільно» (60-69 балів) - виставляється здобувачу освіти, який, відповідаючи на питання, виявив знання основного програмного матеріалу щодо застосування основних засад педагогіки і в обсязі який вимагає подальшого поглиблення знань для успішної роботи. Оцінка «задовільно» виставляється тим здобувачам освіти, які допустили помилки (неточності) при відповіді на питання з навчальної дисципліни «Педагогіка» або мають потенційні можливості (резерви) для їх засвоєння під керівництвом викладача.

«Незадовільно» (0-60 балів) - виставляється здобувачу освіти, який при відповіді на питання з навчальної дисципліни «Педагогіка» допустив серйозні помилки, не показав знань з навчально-програмного матеріалу.

Критерії оцінювання знань студентів:

Національна шкала	«5» відмінно	«4» добре		«3» задовільно		«2» незадовільно	«2» незадовільно
шкала університету	90-100	80-89	70-79	65-69	60-64	35-59	0-34
шкала ECTS	A	B	C	D	E	FX	X
						з можливістю повторного складання	з обов'язковим повторним курсом

VI. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ (Додаток А)

VII. Основні та допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Нормативно-правові акти. Інформаційні ресурси

1. Галузева концепція розвитку неперервної педагогічної освіти 2017. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://osvita.ua/>

2. Закон України «Про вищу освіту» [Текст] / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Концепція розвитку освіти України на період 2015-25 рр. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eenu.edu.ua/>
4. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.03.2018 №283 [«Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації освітнього простору Нової української школи»](#).
5. Нова Українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 року № 462 [»Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти»](#)
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 [«Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти»](#).
8. Постанова КМУ від 21.02.2017 №87 [»Про затвердження Державного стандарту початкової освіти»](#)(застосовується з 1 вересня 2018 р. для учнів, які навчаються за програмами дванадцятирічної повної загальної середньої освіти).
9. Про затвердження галузевої Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти [Електронний ресурс] –Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1176729-13>
10. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти https://www.google.com/url?url=https://zakon.rada.gov.ua/go/266-2015-%25D0%25BF&rct=j&q=&esrc=s&sa=U&ved=0ahUKewjx_YmnyqTgAhVNmYsKHXpcA98QFggYMAE&usg=AOvVaw08hdBl67ai_pgpvQFDVnn
11. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 №903-р [«Про затвердження плану заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»](#).
12. www.kmu.gov.ua – Урядовий портал.
13. <http://www.apsu.org.ua> – офіційний сайт Академії педагогічних наук України.
14. <http://www.oblosvita.kiev.ua> – офіційний сайт Управління освіти і науки Київської обласної державної адміністрації.
15. www.mon.gov.ua – офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.

Основна

1. Аймедов К.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 352 с.
2. Акпинар Л.Е. Інтерактивні технології навчання в початковій школі: Навчальний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. — 288 с.
3. Андрущенко В.П. Світанок Європи: Проблема формування нового учителя для об'єднаної Європи ХХІ століття. К., 2011. 1099 с.
4. Андрущенко В.П., Вовк Л.П. Історія вищої педагогічної освіти в контексті цінностей соціокультурних систем //Память століть, 2006. №3-4.
5. Андрущенко В.П., Дем'яненко Н.М. Феномен педагогічної інноватики в науково-теоретичному обґрунтуванні й освітній практиці (концептуальні засади, результати і перспективи магістерського Проекту «Інноваційні авторські освітньо-виховні системи»). Інноваційні авторські освітньо-виховні системи: досвід учителів України: науково-методичний посібник; за заг. ред. Н.М. Дем'яненко. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. С. 13-37.
6. Андрущенко В.П., Савельєв В.Л. Освітня політика (огляд порядку денного). К.: «МП Леся», 2010. 368с.
7. Бойко А.М. Виховання людини: нове і вічне: методолого-теорет. і практ. коментар. Полтава: Техсервіс, 2006. 566 с.

8. Бондар В.І. Дидактика. К.: Либідь, 2005.
9. Василевич Л.Ф. Прийняття рішень за умов конфлікту та невизначеності середовища : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Л.Ф. Василевич, І.І. Юртин. К. : [Київ. ун-т ім. Б. Грінченка], 2013. 128 с.
10. Виховання у цілісному педагогічному процесі: Навчально-методичний комплекс / Укладачі Л.П.Вовк та ін. К.: «МП Леся», 2008. 376 с.
11. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання. 2-ге вид. К.: Центр учбової літератури, 2011. – 384 с.
12. Вовк Л.П. Базові компоненти світоглядно орієнтованих і професійноорієнтованих знань майбутнього педагога. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету» (Серія: Педагогічні науки). Чернігів. 2018. С. 23-28.
13. Вовк Л.П. З'ясування дидактичної моделі науки і дисципліни. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Випуск 53: збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. Ун-т імені М.П. Драгоманова. Київ. Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. С.5-10.
14. Вовк Л.П. Історія освіти і педагогіки в загальній, методологічній і професійній культурі майбутнього вчителя: посібник-коментар із пропедевтики вивчення історії педагогіки. К., 2012. 331 с.
15. Дем'яненко Н.М., Акініна Н.Л., Багрій Т.В., Кравченко І.М., Смікал В.О. Інноваційні авторські освітньо-виховні системи: досвід учителів України: науково-методичний посібник (за результатами магістерського науково-контекстного проекту); за заг. ред. Н.М. Дем'яненко. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. 353 с.
16. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г.Кремень. К., 2008.- 1040 с.
17. Зайченко І.В. Педагогіка. Підручник. К., «Ліра-К», 2016. 607 с.
18. Збірник навчальних програм із загально педагогічної підготовки: Програми з педагогічних дисциплін: підготовка бакалаврів, спеціалістів, магістрів та аспірантів у педагогічному університеті. В 3-х ч. /Автори та укл. Л.Вовк, О.Падалка. К., 2007. 188 с.
19. Канішевська Л.В. Теоретичні аспекти формування професійної компетентності майбутнього педагога // Теоретико-практичні аспекти виховної роботи в різних соціальних інститутах : зб. наук, пр. К. :ІПВ НАПН України, 2012. Кн. 1. С. 40–48.
20. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності // Освіта України. №32. 2000. С.6-7
21. Кремень В.Г. Філософія національної ідеї: Людина. Освіта. Соціум. Вид.переробл. К., 2010. 576 с.
22. Крившенко Л. П., Вайндорф-Сысоева М. Е. Педагогика : учебник для бакалавров. М., 2015. 488.
23. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. Київ, 2006.
24. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. 440 с.
25. 27. Кушнірук С.А. Становлення і розвиток категорійно-поняттєвого апарату вітчизняної дидактики (XVII – XX ст.). Частина 1. (XVII – поч. 60- х рр. XX ст.). О.С. Падалка (Наук. ред.). Київ: НПУ. 2018. 553 с.
26. Кушнірук С.А. Педагогіка. Курс лекцій.: Навч. посібник. К.: НПУ, 2011. 472 с.
27. Кушнірук С.А. Робочий зошит з педагогіки: навч. зошит для студ. педуніверситетів. К.: НПУ, 2012. 118 с.
28. Максименко В.П. Дидактика : курс лекцій. Хмельницький : ХМЦНП, 2013. 223 с.

29. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. – 667 с.
30. Малафіїк І.В. Дидактика новітньої школи : Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. 632 с.
31. Марушкевич А.А. Основи педагогіки: Навчальний посібник. К., ВПЦ «Київський університет», 2007. 123 с.
32. Наукова сесія присвячена 175-річчю Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова : за версією та сприянням ректора університету В.П. Андрущенко: у двох книгах / упор.: Л.П.Вовк, О.С. Падалка. К.: вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010.
33. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н.М. Київ, «Видавничий дім Плеяди», 2017. 206с.
34. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум.2-ге вид., випр.К., 2006. 423 с.
35. Педагогіка: практикум: навч. посіб. / Г. Х. Яворська, О. П. Ноздрова ; за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. Г. Х. Яворської. Одеса : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2014. 169 с.
36. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А.Зязюн, Л.В.Крамущенко, І.Ф.Кривонос та ін.; За ред. І.А.Зязюна. Київ, 2008.
37. Супрун М. О. Педагогіка: Підручник для духовних і світських закладів освіти К.: КДА, 2018. 400 с.
38. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів. К.: Генеза. 2002. 368 с.
39. Українсько-російський словник навчально-педагогічних понять і термінів / укл. Вовк Л.П., Падалка О.С., Вишківська В.Б., Піскун О.В., Лещенко Н.А., Дубрівна Г.М., Шевченко А.Ф., Кушнірук С.А. НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012. 336 с.
40. Ушинський К.Д. Вибрані твори. К.: Радянська школа, 1983. Т.1,2. (Праці «Про користь педагогічної літератури», т.1., с.26; «Про народність у громадському вихованні», розділи УІІ-УІІІ, т.2., с.92-103; «Людина як предмет виховання», т.1., с.192-221; « Праця в її психічному і виховному значенні», «Педагогічна антропологія», «Педагогічні замітки про Швейцарію», «Три елементи школи»).
41. Фіцула М.М. Педагогіка. Посібник. К., «Академія», 2002. 530 с.
42. Хуторской А.В. Современная дидактика: Учебник для вузов. СПб: Питер, 2001. – 544 с.

Додаткова

1. Аббас Н.О. Роль та місце громадянської освіти в демократичному вихованні підростаючого покоління//Виховна робота в школі. 2012. №2. С.37 – 38.
2. Акпинар Л.Е. Інтерактивні технології навчання в початковій школі: Навчальний посібник / Л. Е. Акпинар. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. — 288 с.
3. Бордовская Н.В., Реан А. А. Педагогика / Н.В. Бордовская, А.А. Реан. – СПб–б. : Питер, 2009. 304 с.
4. Василевич Л.Ф. Прийняття рішень за умов конфлікту та невизначеності середовища : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Л.Ф. Василевич, І.І. Юртин. К. : [Київ. ун-т ім. Б. Грінченка], 2013. 128 с.
5. Виховна робота у вищих навчальних закладах: Науково-методичний збірник. Спеціальний випуск: / Колектив авторів Національного університету харчових технологій, Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України. К.: НУХТ, 2013.
6. Внутрішній контроль : робоча книга керівника школи / упоряд. Н. Мурашко, А. Панченко. К. : Редакції газет з управління освітою, 2013. 120 с. (Бібліотека «Шкільного світу»).

7. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник/ І.М. Дичківська. К.: Академвидав., 2004. 352 с.
8. Загвязинский В.И. Теория обучения: современная интерпретация. 2-е изд. М. : Издательский центр «Академия», 2004. – 192 с.
9. Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: наук.-метод. посібник. К.: МАУП, 2000. 312 с.
10. Канішевська Л.В. Теоретичні аспекти формування професійної компетентності майбутнього педагога // Теоретико-практичні аспекти виховної роботи в різних соціальних інститутах : зб. наук, пр. К. : ІПВ НАПН України, 2012. Кн. 1. С. 40–48.
11. Карпович Т.Е. Основы педагогики. Практикум: учеб. Минск : Тесей, 2007.
12. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования. 5-е изд. М.: Академия, 2008. 352 с.
13. Краевский В.В. Общие основы педагогики. М.: Академия, 2003. 256 с.
14. Кушнірук С.А. Алгоритм формування категорійно-поняттєвого апарату вітчизняної дидактики. Молодь і ринок. 2018. №6 (161), червень 2018. С.107-113.
15. Кушнірук С.А. Закономірності навчання: структурно-змістовий аналіз поняття// Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць – Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». Вип.23. Кн. 3. Том II (76). К.: Гнозис, 2018. С. 303-313.
16. Кушнірук С.А., Боровик Н.М., Кушнірук К.І. *Проблемний урок біології в 11-му класі. Розділ Генетика*. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. 180 с.
22. Кушнірук, С.А. *Методи дослідження поняттєво-термінологічної системи вітчизняної дидактики*. Topical issues of education: Collective monograph. Lisbon, Portugal: Pegasus Publishing. 2018. С. 36-52.
23. Кушнірук С.А. *Розвиток форм навчання у вітчизняній педагогічній науці 20-х – 30-х рр. ХХ ст.* Pedagogical and psychological sciences: development prospects in countries of Europe at the beginning of the third millennium: Collective monograph. Volume 2. Riga : Izdevniecida «Baltija Publishing». 2018. С. 209–231.
17. Кушнірук С.А. Конкуренентоспроможність майбутніх учителів як критерій їх професійної компетентності (теоретичний аналіз проблеми) // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки : реалії та перспективи. Випуск 27 : збірник наукових праць / за ред. В.П. Сергієнка. К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2011. С.133-139.
18. Кушнірук С.А. Поняттєво-термінологічна група «Організаційні форми навчання» в генезі її становлення та розвитку (XVII – 20-ті рр. ХХ ст.)// Збірник наукових праць «Педагогічні науки» Херсонського державного університету. – Випуск LXXXII, Том 3. Херсон, 2018. С. 27-34.
19. Кушнірук С.А. Становлення та розвиток поняттєво-термінологічної системи вітчизняної дидактики у XVII – поч. ХХ ст. // Вісник Глухівського НПУ імені О.Довженка. Випуск 2 (37), Частина 2. Глухів, 2018. С.237-246.
20. Кушнірук С.А. Тенденції формування категоріально-поняттєвого апарату вітчизняної дидактики у IX – поч. XVII ст. // European Humanities Studies: State and Society. Poland, 2017. 4 (III). PP.. 191-204.
21. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання. Навчальний посібник. вид. 2-е, виправл. і доп. Харків, 2002. 400 с.
22. Оржеховська В. М. Технології розбудови виховної системи загальноосвітнього навчального закладу : навчально-методичний посібник. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014.172 с.
23. Основи менеджменту: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. А. А. Мазаракі; худож.-оформлювач І. М. Безрукавий. Харків: Фоліо, 2014, 846 с.
24. Педагогический энциклопедический словарь : энциклопедия / Гл. ред. Б.М. Бим-Бад. М. : Большая Российская Энциклопедия, 2002. 528 с.

25. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад.: А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. К.: Знання-Прес, 2003. –700 с.
26. Петрунько О.В. Молодь та інноваційні технології : перспективи і ризики взаємодії : навч.-метод. посіб. / О.В. Петрунько. К. : Міленіум, 2013. 80 с.
27. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.–метод. Посібник. К.: . А. С. К., 2004. 192с.
28. Практична педагогіка, 99 схем і таблиць. /Автори–укладачі Н.П. Наво-локова, В.М. Андреева. Х.: Вид. група «Основа», 2008. 117с.(Серія «Золота педагогічна скарбниця»).
29. Ситаров В.А. Дидактика : учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. М. : Издательский центр «Академия», 2004. 360 с.
30. Скрипченко О.В., Падалка О.С., Скрипченко Л.О. Психолого-педагогічні основи навчання : Навч. посібник. К. : Український Центр духовної культури, Том 1, 2008. 420 с.
31. Скрипченко О.В., Падалка О.С., Скрипченко Л.О. Психолого-педагогічні основи навчання : Навч. посібник. К. : Український Центр духовної культури, Том 2, 2008. 440 с.
32. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. для ВНЗ. 3-тє вид., доопрац. і доп. / О. Вишневський. К. : Знання, 2008. 568 с.
33. Теорія і методика виховання: Навч. посіб. / В.Л. Омеляненко, А.Кузьмінський. К. : Знання, 2008. 415 с.
34. Фізеші О.Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: Навчальний посібник.- К.: Кондор-Видавництво, 2013. 390 с.
35. Фоменко Н.А., Скрипник М.І., Фатхутдінова О.В. Правова педагогіка : Навчальний посібник. Херсон: Олді-плюс, 2015. 326с.
36. Формування професійної культури керівника навчального закладу в сучасному освітньому середовищі : зб. матеріалів / укл. М. О. Сташенко. Луцьк : ВППО, 2015. 148 с.
37. Щуркова Н.Е. Классное руководство: теория, методика, технология. М.: Педагогическое общество России, 2000. 256 с.
38. Якиманская И.С. Технология личностно-ориентированного образования / И.С. Якиманская; отв. ред. М.А. Ушакова. М. : Сентябрь, 2000. 175 с.
39. Kushniruk S. Educational-Methodical Literature as a Resource for the Establishment and Development of the Conceptual and Terminological System in Ukrainian Didactics (theEnd of the XVith century – Beginning of the XXIst Century). Intellectual Archive. – Toronto : Shiny Word.Corp. (Canada). 2018. (May/June). Vol. 7. No. 3. PP. 168-181.
40. Kushniruk S.A. Formal-logical analysis of the conceptual and-terminological system of Ukrainian didactics // Science and education: trends and prospects: Collection of scientific articles. – Aspekt Publishing of Budget Printing Center, Taunton, United States of America, 2018. P. 336-341.
41. Kushniruk S.A. Formation of readiness for research activity of students in the process of general-pedagogical preparation//Science and practice: Collection of scientific articles. – Thorpe Bowker. Melbourne, Australia, 2016. – P. 262-267. <http://elibrary.ru/item.asp?id=28413122>
42. Kushniruk S.A. Normative and legal frameworks of students' scientific and research activity in pedagogical universities of Ukraine(the 20th – beginning of the 21st century) // Perspective directions of scientific researches: Collection of scientific articles. – Agenda Publishing House, Coventry, United Kingdom, 2016. P. 302–305.
43. Kushniruk Svitlana. Classification of Principles of Education and Teaching Learning Process in Ukrainian Didactics in XXth – the beginning of the XXIst Century: Attempt of Retro Analysis. Intellectual Archive. –Toronto : Shiny Word.Corp. (Canada). 2018. (January/February). Vol. 7. No. 1. PP. 97–107.
44. Kushniruk S.A. Teaching group activities as an effective form in future competitive teachers training // Actual problems of globalization: Collection of scientific articles. – Midas S.A., Thessaloniki, Greece, 2016. P. 220–223. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/11305>, <http://elibrary.ru/item.asp?id=27676475>

Навчально-методична карта
дисципліни „ПЕДАГОГІКА”,
ВСЬОГО – 180 год., з них: лекції – 46 год., семінари – 22 год., самостійна робота – 112 год.
1 семестр

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV
Модулі	Модуль 1						Модуль 2								
Назви модулів	Загальні основи педагогіки (45 балів)						Теоретичні основи процесу навчання (55 балів)								
Теми лекцій	Л. 1. Педагогіка в системі загальних наукових знань.	Л. 2. Розвиток, виховання і соціалізація особистості.	Л. 3. Педагогічна діяльність і особистість учителя. Місце і роль учителя в житті суспільства.	Л. 4. Дидактика як теорія освіти і навчання. Процес навчання, його теоретико-методологічні основи.	Л. 5. Закономірності і принципи навчання. Види і сучасні концепції навчання, їх характеристика.	Л. 6. Зміст освіти в сучасній школі.	Л. 7. Методи і засоби навчання.	Л. 8. Організаційні форми навчання. Урок як основна форма організації навчання.	Л. 9. Інші (крім уроку) форми організації навчання в школі.	Л. 10. Технології навчання.	Л. 11. Педагогічний контроль та оцінка якості освіти.				
Теми семінарських	С. 1. Методологія і методи науково-педагогічних досліджень. 5 балів		С. 2. Система підготовки учителя у закладі вищої освіти. 5 балів		С. 3. Закономірності, принципи і види навчання. 5 балів			С. 4. Методи і засоби навчання. 5 балів			С. 5. Організаційні форми навчання. 5 балів				
Самостійна робота	САМОСТІЙНА РОБОТА МОДУЛЬ 1. 20 балів						САМОСТІЙНА РОБОТА МОДУЛЬ 2. 20 балів								
Види контролю	МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 1. Контрольна робота – 15 балів						МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 2. Контрольна робота – 20 балів								
Форма контролю	100 БАЛІВ														

2 семестр

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVI I	XVII I	XI X	
Модулі	МОДУЛЬ 3 Теорія виховання																МОДУЛЬ 4 Школознавство			
Назви модулів	(40 балів)																(балів)			
Теми лекцій	Л. 12. Виховання як педагогічний процес індивідуального становлення особистості. Провідні виховні парадигми. Л. 13 Закономірності і принципи виховання.	Л. 14. Методи управління вихованням	Л. 15. Діяльність як основа виховання особистості. Самовиховання і перевиховання особистості.	Л. 16. Педагогічні засади виховання громадянськості особистості в сучасних умовах українського державотворення	Л. 17. Формування базової культури особистості	Л. 18. Особистість у системі колективних відносин. Л. 19. Попередження та подолання конфліктів.	Л. 20. Родинне виховання. Л. 21. Класний організатор і виховання особистості	Л. 22. Діагностика особистої вихованості і школяра.	0. 23. Сутність і основні принципи управління педагогічними системами.											
Теми семінарських	С. 6. Методи управління вихованням. 5 балів	С. 7. Педагогічні засади виховання громадянськості особистості в сучасних умовах українського державотворення. 5 балів	С. 8. Формування базової культури особистості. 5 балів	С. 9. Родинне виховання. Сім'я як суб'єкт соціалізації та виховання. 5 балів	С. 10. Класний організатор і виховання особистості. 5 балів	С. 11. Сутність і основні принципи управління педагогічними системами. Інноваційні процеси в освіті. Підвищення кваліфікації учителів. 5 балів														
Самостійна робота	САМОСТІЙНА РОБОТА МОДУЛЬ 1. <i>10 балів</i>											САМОСТІЙНА РОБОТА МОДУЛЬ 2. <i>10 балів</i>								
Види контролю	МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 1. Контрольна робота – <i>5 балів</i>											МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 2. Контрольна робота – <i>5 балів</i>								
Форма контролю	ЕКЗАМЕН - 40 БАЛІВ																			